

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

2. aprill 2020*

Sisukord

Õiguslik raamistik	4
Rahvusvaheline õigus	4
Liidu õigus	5
Direktiiv 2011/95/EL	5
Otsused 2015/1523 ja 2015/1601	6
Vaidluste taust ja kohtueelsed menetlused	11
Menetlus Euroopa Kohtus	13
Hagide analüüs	14
Vastuvõetavus	14
Vastuvõetamatus vastuväited kohtuasjades C-715/17, C-718/17 ja C-719/17, mis tuginevad sellele, et hagidel puudub ese ja need on vastuolus ELTL artiklis 258 nimetatud menetluse eesmärgiga	14
– Poolte argumendid	14
– Euroopa Kohtu hinnang	14
Vastuvõetamatus vastuväited kohtuasjades C-715/17 ja C-718/17, mis tuginevad sellele, et rikuti võrdse kohtlemise põhimõtet	17
– Poolte argumendid	17
– Euroopa Kohtu hinnang	17
Vastuvõetamatus vastuväide kohtuasjas C-718/17, mis tugineb sellele, et kohtueelse menetluse käigus rikuti kaitseõigusi	18
– Poolte argumendid	18

* Kohtumenetluse keeled: tšehhi, ungari ja poola.

– Euroopa Kohtu hinnang	19
Vastuvõetamatuse vastuväide kohtuasjas C-719/17, mis tugineb sellele, et hagiavaldus on ebatäpne või ebajärjekindel	21
– Poolte argumendid	21
– Euroopa Kohtu hinnang	22
Sisulised küsimused	23
Väidetavate liikmesriigi kohustuste rikkumiste olemasolu	23
Poola Vabariigi ja Ungari vastuväited, mis tuginevad ELTL artiklile 72 koostoimes ELL artikli 4 lõikega 2	24
Poolte argumendid	24
Euroopa Kohtu hinnang	25
Tšehhi Vabariigi vastuväide, mis tugineb sellele, et otsustes 2015/1523 ja 2015/1601 ette nähtud ümberpaigutamismehhanism konkreetsel rakendamisel ei toiminud ega olnud tõhus	30
Poolte argumendid	30
Euroopa Kohtu hinnang	31
Kohtukulud	32

Liikmesriigi kohustuste rikkumine – Otsused (EL) 2015/1523 ja (EL) 2015/1601 – Nende otsuste artikli 5 lõiked 2 ja 4–11 – Ajutised meetmed rahvusvahelise kaitse valdkonnas Kreeka Vabariigi ja Itaalia Vabariigi toetamiseks – Hädaolukord, mida iseloomustab kolmandate riikide kodanike ootamatu sissevool teatavate liikmesriikide territooriumile – Nende kodanike ümberpaigutamine teiste liikmesriikide territooriumile – Ümberpaigutamismenetlus – Liikmesriikide kohustus avaldada korrapäraselt ja vähemalt iga kolme kuu tagant nende rahvusvahelise kaitse taotlejate arv, keda saab kiiresti nende territooriumile ümber paigutada – Edasised tegeliku ümberpaigutamiseni viivad kohustused – Liikmesriikide huvid seoses riikliku julgeoleku ja avaliku korraga – Liikmesriigi võimalus tugineda ELTL artiklile 72, et mitte kohaldada siduvaid liidu õigusakte

Liidetud kohtuasjades C-715/17, C-718/17 ja C-719/17,

mille ese on liikmesriigi kohustuste rikkumise hagid, mille esitas ELTL artikli 258 alusel 21. ja 22. detsembril 2017:

Euroopa Komisjon, esindajad: Z. Malůšková, A. Stobiecka-Kuik, G. Wils ja A. Tokár,

hageja,

versus

Poola Vabariik, esindajad: E. Borawska-Kędzierska ja B. Majczyna,

kostja,

keda toetavad:

Tšehhi Vabariik, esindajad: M. Smolek, J. Vlácil, J. Pavliš ja A. Brabcová,

Ungari, esindaja: M. Z. Fehér,

menetlusse astujad (kohtuasjas C-715/17),

Euroopa Komisjon, esindajad: Z. Malůšková, A. Stobiecka-Kuik, G. Wils ja A. Tokár,

hageja,

versus

Ungari, esindajad: M. Z. Fehér ja G. Koós,

kostja,

keda toetavad:

Tšehhi Vabariik, esindajad: M. Smolek, J. Vlácil, J. Pavliš ja A. Brabcová,

Poola Vabariik, esindajad: E. Borawska-Kędzierska ja B. Majczyna,

menetlusse astujad (kohtuasjas C-718/17),

ja

Euroopa Komisjon, esindajad: Z. Malůšková, A. Stobiecka-Kuik, G. Wils ja A. Tokár,

hageja,

versus

Tšehhi Vabariik, esindajad: M. Smolek, J. Vlácil, J. Pavliš ja A. Brabcová,

kostja,

keda toetavad:

Ungari, esindaja: M. Z. Fehér,

Poola Vabariik, esindajad: E. Borawska-Kędzierska ja B. Majczyna,

menetlusse astujad (kohtuasjas C-719/17),

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president A. Prechal (ettekandja), Euroopa Kohtu president K. Lenaerts kolmanda koja kohtuniku ülesannetes, kohtunikud L. S. Rossi, J. Malenovský ja F. Biltgen,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: osakonna juhataja M. Aleksejev,

arvestades kirjalikku menetlust ja 15. mai 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 31. oktoobri 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Kohtuasjas C-715/17 esitatud hagiavalduses palub Euroopa Komisjon Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Poola Vabariik ei ole avaldanud korrapäraselt ja vähemalt iga kolme kuu tagant nende rahvusvahelise kaitse taotlejate arvu, keda saab kiiresti tema territooriumile ümber paigutada, siis on Poola Vabariik alates 16. märtsist 2016 rikkunud nõukogu 14. septembri 2015. aasta otsuse (EL) 2015/1523, millega kehtestatakse rahvusvahelise kaitse valdkonnas ajutised meetmed Itaalia ja Kreeka toetamiseks (ELT 2015, L 239, lk 146), artikli 5 lõikest 2 ja nõukogu 22. septembri 2015. aasta otsuse (EL) 2015/1601, millega kehtestatakse rahvusvahelise kaitse valdkonnas ajutised meetmed Itaalia ja Kreeka toetamiseks (ELT 2015, L 248, lk 80), artikli 5 lõikest 2 tulenevaid kohustusi ning sellest tulenevalt nende mõlema otsuse artikli 5 lõigetest 4–11 tulenevaid hilisemaid ümberpaigutamiskohustusi.
- 2 Kohtuasjas C-718/17 esitatud hagiavalduses palub komisjon Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Ungari ei ole avaldanud korrapäraselt ja vähemalt iga kolme kuu tagant nende rahvusvahelise kaitse taotlejate arvu, keda saab kiiresti tema territooriumile ümber paigutada, siis on Ungari rikkunud otsuse 2015/1601 artikli 5 lõikest 2 tulenevaid kohustusi ning sellest tulenevalt selle otsuse artikli 5 lõigetest 4–11 tulenevaid hilisemaid ümberpaigutamiskohustusi.
- 3 Kohtuasjas C-719/17 esitatud hagiavalduses palub komisjon Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Tšehhi Vabariik ei ole avaldanud korrapäraselt ja vähemalt iga kolme kuu tagant nende rahvusvahelise kaitse taotlejate arvu, keda saab kiiresti tema territooriumile ümber paigutada, siis on Tšehhi Vabariik rikkunud otsuse 2015/1523 artikli 5 lõikest 2 ja otsuse 2015/1601 artikli 5 lõikest 2 tulenevaid kohustusi ning sellest tulenevalt nende mõlema otsuse artikli 5 lõigetest 4–11 tulenevaid hilisemaid ümberpaigutamiskohustusi.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

- 4 Genfis 28. juulil 1951 allkirjastatud pagulasseisundi konventsioon (*United Nations Treaty Series*, 189. kd, lk 150, nr 2545 (1954)) jõustus 22. aprillil 1954. Seda on täiendatud 31. jaanuaril 1967 New Yorgis sõlmitud pagulasseisundi protokolliga, mis jõustus 4. oktoobril 1967 (edaspidi „Genfi konventsioon“).
- 5 Genfi konventsiooni artiklis 1 on kõigepealt jaotises A määratletud eeskätt mõiste „pagulane“ selle konventsiooni tähenduses ja siis on jaotises F sedastatud:

„Konventsiooni ei kohaldata isikule, kelle osas on kaalukaid põhjusi arvata, et

- a) ta on pannud toime rahvusvahelistes õigusaktides määratletud rahunvastase kuriteo, sõjakuriteo või inimsusevastase kuriteo;

- b) ta on enne varjupaigamaale pagulasena sisselaskmist pannud toime raske mittepoliitilise kuriteo; või
- c) ta on süüdi ÜRO eesmärkide ja põhimõtetega vastuolus olevate tegude toimepanemises.“

Liidu õigus

Direktiiv 2011/95/EL

- 6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule (ELT 2011, L 337, lk 9), III peatükis „Kvalifitseerumine pagulaseks“ asuva artikli 12 „Väljastavad asjaolud“ lõigetes 2 ja 3 on sätestatud:

„2. Kolmanda riigi kodanikku või kodakondsuseta isikut ei tunnustata pagulasena, kui on mõjuv põhjus arvata, et

- a) ta on pannud toime rahuvastase kuriteo, sõjakuriteo või inimsusevastase kuriteo, nagu need on määratletud rahvusvahelistes õigusaktides, millega nähakse ette selliseid kuritegusid käsitlevad sätted;
- b) ta on väljaspool varjupaigariiki pannud toime raske mittepoliitilise kuriteo enne pagulasena vastuvõtmist, see tähendab enne seda, kui talle on pagulasseisundi andmise tõttu väljastatud elamisluba; rasketeks mittepoliitilisteks kuritegudeks võib liigitada eriti julmad teod, isegi kui need on toime pandud väidetavalt poliitilisel eesmärgil;
- c) ta on olnud süüdi tegudes, mis on vastuolus [26. juunil 1945 San Franciscos allkirjastatud] ÜRO põhikirja preambulis ning artiklites 1 ja 2 sätestatud ÜRO eesmärkide ja põhimõtetega.

3. Lõiget 2 kohaldatakse isikute suhtes, kes õhutavad selles nimetatud kuritegusid või tegusid või osalevad nendes.“

- 7 Direktiivi 2011/95 V peatükk „Kvalifitseerumine täiendavale kaitsele“ sisaldab artiklit 17 „Väljastavad asjaolud“, mis on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku vastavus täiendava kaitse saamise kriteeriumidele välistatakse, kui on mõjuv põhjus arvata, et

- a) ta on pannud toime rahuvastase kuriteo, sõjakuriteo või inimsusevastase kuriteo, nagu need on määratletud rahvusvahelistes õigusaktides, millega nähakse ette selliseid kuritegusid käsitlevad sätted;
- b) ta on pannud toime raske kuriteo;
- c) ta on olnud süüdi tegudes, mis on vastuolus ÜRO põhikirja preambulis ning artiklites 1 ja 2 sätestatud ÜRO eesmärkide ja põhimõtetega;
- d) ta ohustab oma asukohaliikmesriigi ühiskonda või julgeolekut.

2. Lõiget 1 kohaldatakse isikute suhtes, kes õhutavad selles nimetatud kuritegusid või tegusid või osalevad nendes.

3. Liikmesriigid võivad välistada kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku vastavuse täiendava kaitse saamise kriteeriumidele, kui ta on enne asjaomasesse liikmesriiki vastuvõtmist pannud toime ühe või mitu löikega 1 hõlmamata kuritegu, mille eest asjaomases liikmesriigis on karistuseks vabadusekaotus, ja kui ta lahkus oma päritoluriigist üksnes selleks, et vältida karistusi kõnealuste kuritegude eest.“

Otsused 2015/1523 ja 2015/1601

8 Otsuse 2015/1601 põhjendustes 1, 2, 7, 11, 12, 23, 25, 26, 31 ja 32 oli märgitud:

„(1) Vastavalt [ELTL] artikli 78 lõikele 3 võib nõukogu juhul, kui ühes või mitmes liikmesriigis tekib kolmandate riikide kodanike ootamatu sissevoolu tõttu hädaolukord, võtta komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast Euroopa Parlamendiga konsulteerimist vastu ajutisi meetmeid asjaomase liikmesriigi või asjaomaste liikmesriikide toetamiseks.

(2) Vastavalt [ELTL] artiklile 80 tuleb liidu piirikontrolli, varjupaiga ja sisserände valdkonna poliitika kavandamisel ja elluviimisel juhinduda solidaarsuse põhimõttest ja sellest, et vastutus jagatakse liikmesriikide vahel õiglaselt, ning selles valdkonnas vastu võetud liidu õigusaktid peavad sisaldama asjakohaseid meetmeid nende põhimõtete rakendamiseks.

[...]

(7) Euroopa Ülemkogu tegi oma 25.–26. juuni 2015. aasta kohtumisel muu hulgas otsuse, et paralleelselt tuleks tööd teha kolme olulise aspektiga – ümberpaigutamine/ümberasustamine, tagasisaatmine/tagasivõtmine/taasintegreerimine ning koostöö päritolu- ja transiidiriikidega. Pidades silmas praegust hädaolukorda ning kohustust tugevdada solidaarsust ja vastutust, leppis Euroopa Ülemkogu eelkõige kokku 40 000 selgelt rahvusvahelist kaitset vajava isiku Itaaliast ja Kreekast teistesse liikmesriikidesse ajutisel ja erakorralisel alusel ümberpaigutamise suhtes kahe aasta jooksul. Selles meetmes osaleksid kõik liikmesriigid.

[...]

(11) 20. juulil 2015 võtsid [Euroopa Ülem]kogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajad iga liikmesriigi eriomast olukorda arvestades ühehäälselt vastu resolutsiooni, mille kohaselt tuleks paigutada Itaaliast ja Kreekast ümber 40 000 selgelt rahvusvahelist kaitset vajavat inimest. Kahe aasta jooksul paigutatakse Itaaliast ümber 24 000 inimest ja Kreekast 16 000 inimest. [Euroopa Liidu] Nõukogu võttis 14. septembril 2015 vastu otsuse [...] 2015/1523, millega kehtestati ilmselgelt rahvusvahelist kaitset vajavate isikute Itaaliast ja Kreekast teistesse liikmesriikidesse ümberpaigutamise ajutine ja erakorraline mehhanism.

(12) Viimastel kuudel on rändesurve lõunapoolsetel välistel maa- ja merepiiridel taas järsult suurenenud ning rändevoog on jätkuvalt nihkunud Vahemere piirkonna keskosast idaossa ja Lääne-Balkani marsruudi suunas, mille põhjuseks on Kreekasse ja Kreekast saabuvate rändajate suurenev arv. Võttes arvesse praegust olukorda, peaks olema õigustatud võtta täiendavaid ajutisi meetmeid, et kergendada varjupaigataotlejate tekitatud survet Itaaliale ja Kreekale.

[...]

(23) Käesolevas otsuses sätestatud meetmed Itaaliast ja Kreekast isikute ümberpaigutamise kohta kujutavad endast ajutist erandit Euroopa Parlamendi ja nõukogu [26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest (ELT 2013, L 180, lk 31),] artikli 13

lõikes 1 kehtestatud reeglist, mille kohaselt oleksid Itaalia ja Kreeka olnud vastutavad rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest nimetatud määruse III peatükis sätestatud kriteeriumide kohaselt, samuti ajutist erandit menetluse etappidest, sealhulgas tähtaegadest, mis on sätestatud nimetatud määruse artiklites 21, 22 ja 29. Määruse [...] nr 604/2013 muid sätteid [...] kohaldatakse jätkuvalt [...].

[...]

(25) Tuleb teha valik, milliseid kriteeriume kohaldada, kui otsustatakse, kui palju ja milliseid taotlejaid Itaaliast ja Kreekast ümber paigutada, ilma et see piiraks liikmesriigi tasandil varjupaigataotluste suhtes tehtud otsuste kohaldamist. Plaanis on luua selge ja toimiv süsteem, mille aluseks on liidu tasandil esimese astme menetlustes (vastavalt Eurostati määratlusele) tehtud rahvusvahelise kaitse andmise otsuste keskmine protsendimäär liidu tasandil rahvusvahelise kaitse taotluste suhtes esimeses astmes tehtud otsuste koguarvust, lähtudes uusimast kättesaadavast statistikast. Ühest küljest peaks see määr aitama nii palju kui võimalik tagada, et kõik ilmselgelt rahvusvahelist kaitset vajavad taotlejad saaksid võimalikult kiiresti ja täielikult kasutada oma õigusi kaitsele liikmesriigis, kuhu nad ümber paigutatakse. Teisalt peaks see nii palju kui võimalik ära hoidma tõenäoliselt negatiivse vastuse saavate taotlejate ümberpaigutamist teise liikmesriiki ja sellega nende liidus viibimise põhjendamatu pikendamist. Lähtudes Eurostati uusimatest avaldatud kvartaliandmetest esimeses astmes tehtud otsuste kohta, tuleks käesolevas otsuses nimetatud määrana kasutada 75%.

(26) Ajutised meetmed on ette nähtud selleks, et kergendada Itaalia ja Kreeka eriti suurt varjupaigataotluste koormat, eelkõige paigutades ümber suure hulga taotlejaid, kes ilmselgelt vajavad rahvusvahelist kaitset ja kes saavad Itaalia ja Kreeka territooriumile pärast kuupäeva, mil käesolev otsus muutub kohaldatavaks. Lähtudes 2015. aastal ebaseaduslikult Itaalia ja Kreeka territooriumile sisenenud kolmandate riikide kodanike üldarvust ja ilmselgelt rahvusvahelist kaitset vajavate isikute arvust, tuleks Itaaliast ja Kreekast ümber paigutada kokku 120 000 taotlejat, kes ilmselgelt vajavad rahvusvahelist kaitset. [...]

[...]

(31) On vaja tagada, et kehtestatakse kiire ümberpaigutamismenetlus ning et ajutiste meetmete rakendamisele lisanduks tihe halduskoostöö liikmesriikide vahel ja [Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiameti (EASO)] operatiivtugi.

(32) Kogu ümberpaigutamismenetluse vältel tuleks võtta arvesse riiklikku julgeolekut ja avalikku korda, kuni taotleja üleviimine on teoks saanud. Järgides täielikult taotleja põhiõigusi, sealhulgas asjakohaseid andmekaitse-eeskirju, peaksid liikmesriigid teavitama teisi liikmesriike taotlejatest, kelle puhul on põhjendatult alust arvata, et nad kujutavad ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale.“

9 Otsuse 2015/1601 põhjendused 1, 2, 7, 23, 25, 26, 31 ja 32 olid sõnastatud sisuliselt identselt otsuse 2015/1523 põhjendustega 1, 2, 6, 18, 20, 21, 25 ja 26.

10 Otsuse 2015/1601 artikli 1 „Reguleerimisese“ lõikes 1 oli otsuse 2015/1523 artikliga 1 sisuliselt identses sõnastuses sätestatud järgmist:

„Käesoleva otsusega kehtestatakse rahvusvahelise kaitse valdkonnas ajutised meetmed Itaalia ja Kreeka toetuseks, et aidata neil paremini toime tulla hädaolukorraga, mille on põhjustanud kolmandate riikide kodanike ootamatu sissevool nendesse liikmesriikidesse.“

11 Mõlema otsuse artiklis 2 „Mõisted“ oli sätestatud:

„Käesolevas otsuses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

e) „ümbepaigutamine“ – taotleja üleviimine selle liikmesriigi territooriumilt, mis määruse [...] nr 604/2013 III peatükis sätestatud kriteeriumide kohaselt on vastutav tema rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest, ümbepaigutamise sihtliikmesriigi territooriumile;

f) „ümbepaigutamise sihtliikmesriik“ – liikmesriik, kes muutub määruse [...] nr 604/2013 alusel vastutavaks rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest pärast taotleja ümbepaigutamist selle liikmesriigi territooriumile.“

12 Otsuse 2015/1601 artiklis 3 „Kohaldamisala“ oli otsuse 2015/1523 artikliga 3 identses sõnastuses sätestatud:

„1. Käesoleva otsuse kohaselt paigutatakse ümber üksnes taotleja, kes on esitanud oma rahvusvahelise kaitse taotluse Itaalias või Kreekas ja kelle puhul need riigid oleksid muidu olnud vastutavad liikmesriigid vastavalt määruse [...] nr 604/2013 III peatükis sätestatud kriteeriumidele, mille järgi määratakse kindlaks vastutav liikmesriik.

2. Käesoleva otsuse kohaselt paigutatakse ümber üksnes taotleja, kellel on kodakondsus, mille puhul uusimate kättesaadavate üleliiduliste keskmiste Eurostati kvartaliandmete kohaselt on rahvusvahelise kaitse andmise otsuste osakaal kõikidest [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta] direktiivi 2013/32/EL [rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (ELT 2013, L 180, lk 60)] III peatükis osutatud rahvusvahelise kaitse taotluste suhtes esimeses astmes tehtud otsustest 75% või üle selle. [...]“.

13 Otsuse 2015/1523 artiklis 4 oli ette nähtud, et Itaaliast ja Kreekast paigutatakse teiste liikmesriikide, kelle suhtes oli see otsus kohaldatav ja kelle hulka Ungari ei kuulunud, territooriumile ümber 40 000 selgelt rahvusvahelist kaitset vajavat isikut, nendest 24 000 Itaaliast ja 16 000 Kreekast.

14 Otsuse 2015/1601 artiklis 4 oli sätestatud:

„1. 120 000 taotlejat paigutatakse teistesse liikmesriikidesse ümber järgmiselt:

a) Itaaliast paigutatakse teiste liikmesriikide territooriumile ümber 15 600 taotlejat vastavalt I lisas esitatud tabelile;

b) Kreekast paigutatakse teiste liikmesriikide territooriumile ümber 50 400 taotlejat vastavalt II lisas esitatud tabelile;

c) 54 000 taotlejat paigutatakse teiste liikmesriikide territooriumile ümber proportsionaalselt I ja II lisas sätestatud arvudega, kas kooskõlas käesoleva artikli lõikega 2 või käesoleva otsuse muutmise teel, nagu on osutatud artikli 1 lõikes 2 ja käesoleva artikli lõikes 3.

2. Alates 26. septembrist 2016 paigutatakse lõike 1 punktis c osutatud 54 000 taotlejat Itaaliast ja Kreekast, proportsiooniliselt lõike 1 punktides a ja b tulenevaga, ümber teiste liikmesriikide territooriumile proportsionaalselt I ja II lisas sätestatud arvudega. Komisjon esitab nõukogule ettepaneku igale liikmesriigile vastavalt määratud arvude kohta.

[...]“.

- 15 Nõukogu 29. septembri 2016. aasta otsuse (EL) 2016/1754 (ELT 2016, L 268, lk 82) artikliga 1 täiendati otsuse 2015/1601 artiklit 4 järgmise lõikega:

„3a. Mis puudutab lõike 1 punktis c osutatud taotlejate ümberpaigutamist, siis võivad liikmesriigid otsustada täita oma kohustusi Türgi territooriumil viibivate Süüria kodanike lubamise kaudu oma territooriumile selgelt rahvusvahelist kaitset vajavate isikute seadusliku riiki lubamise riikliku või mitmepoolse kava alusel, välja arvatud [Euroopa Ülem]kogus 20. juulil 2015 kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldustes käsitletud ümberasustamiskava alusel. Isikute arv, kelle liikmesriik selliselt oma territooriumile vastu võtab, toob kaasa asjaomase liikmesriigi kohustuste vastava vähendamise.

[...]“.

- 16 Otsuse 2015/1601 I ja II lisa sisaldasid tabelleid, milles oli märgitud muude liikmesriikide jaoks kui Kreeka Vabariik ja Itaalia Vabariik, kelle suhtes oli see otsus kohaldatav ja kelle hulka kuulusid ka Poola Vabariik, Ungari ja Tšehhi Vabariik, kõigi nende liikmesriikide territooriumidele ümber paigutatavate Itaaliast või Kreekast pärit rahvusvahelist kaitset taotlevate isikute kohustuslikud kvoodid.

- 17 Otsuse 2015/1601 artiklis 5 „Ümberpaigutamismenetlus“ oli ette nähtud:

„[...]“

2. Liikmesriigid avaldavad korrapäraselt ja vähemalt iga kolme kuu tagant nende taotlejate arvu, keda saab kiiresti nende territooriumile ümber paigutada, ja mis tahes muu asjakohase teabe.

3. Nimetatud teabele tuginedes teevad Itaalia ja Kreeka EASO ning asjakohasel juhul lõikes 8 osutatud liikmesriikide kontaktametnike abiga kindlaks üksiktaotlejad, keda saaks ümber paigutada teistesse liikmesriikidesse, ning esitavad võimalikult kiiresti kogu asjakohase teabe nende liikmesriikide kontaktpunktidele. Seejuures peetakse esmatahtsaks haavatavaid taotlejaid [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/33/EL, millega sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded (ELT 2013, L 180, lk 96),] artiklite 21 ja 22 tähenduses.

4. Pärast ümberpaigutamise sihtliikmesriigilt heakskiidu saamist teevad Itaalia ja Kreeka niipea kui võimalik otsuse paigutada iga kindlaks tehtud taotleja ümber konkreetsesse sihtliikmesriiki, tehes seda EASOga konsulteerides, ja teatavad sellest taotlejale vastavalt artikli 6 lõikele 4. Ümberpaigutamise sihtliikmesriik võib otsustada mitte heaks kiita taotleja ümberpaigutamist üksnes juhul, kui selleks on käesoleva artikli lõike 7 kohaselt piisavalt alust.

5. Taotlejaid, kellelt tuleb [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 603/2013, millega luuakse sõrmejälgede võrdlemise Eurodac-süsteem määruse (EL) nr 604/2013 (millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest) tõhusaks kohaldamiseks ning mis käsitleb liikmesriikide õiguskaitseasutuste ja Europoli taotlusi sõrmejälgede andmete võrdlemiseks Eurodac-süsteemi andmetega õiguskaitse eesmärgil ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1077/2011, millega asutatakse Euroopa amet vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimiseks (ELT 2013, L 180, lk 1),] artiklis 9 sätestatud kohustuste kohaselt võtta sõrmejäljed, võib esitada ümberpaigutamiseks ainult juhul, kui neilt on võetud sõrmejäljed ja need on nimetatud määruse kohaselt edastatud Eurodaci kesksüsteemi.

6. Taotleja üleviimine ümberpaigutamise sihtliikmesriigi territooriumile toimub võimalikult kiiresti pärast käesoleva otsuse artikli 6 lõikes 4 osutatud ümberpaigutamisosuse asjaomasele isikule teatavaks tegemise kuupäeva. Itaalia ja Kreeka edastavad ümberpaigutamise sihtliikmesriigile üleandmise kuupäeva ja kellaaaja, samuti kogu muu asjakohase teabe.

7. Liikmesriikidel on õigus keelduda taotleja ümberpaigutamisest üksnes juhul, kui on piisavalt alust arvata, et ta kujutab endast ohtu nende julgeolekule või avalikule korrale või kui on olemas mõjuvad põhjused direktiivi 2011/95/EL artiklites 12 ja 17 sätestatud välistavate asjaolude kohaldamiseks.

8. Kõikide käesolevas artiklis kirjeldatud ümberpaigutamismenetluse aspektide rakendamiseks võivad liikmesriigid otsustada pärast kogu asjakohase teabe vahetamist saata Itaaliasse ja Kreekasse kontaktametnikud.

9. Liidu *acquis*'ga kooskõlas täidavad liikmesriigid täiel määral oma kohustusi. Seepärast tagavad Itaalia ja Kreeka ümberpaigutamismenetluse jaoks isikute tuvastamise, registreerimise ja sõrmejälgede võtmise. Protsessi tõhususe ja juhitavuse tagamiseks korraldatakse nõuetekohaselt vastuvõturajatised ja -meetmed, nii et inimesi saaks kooskõlas liidu õigusega ajutiselt majutada, kuni tehakse kiiresti otsus nende olukorra kohta. Ümberpaigutamismenetlusest hoiduvaid taotlejaid ei paigutata ümber.

10. Käesolevas artiklis sätestatud ümberpaigutamismenetlus viiakse läbi nii kiiresti kui võimalik ja hiljemalt kahe kuu jooksul pärast seda, kui ümberpaigutamise sihtliikmesriik on avaldanud lõikes 2 osutatud teabe, välja arvatud juhul, kui lõikes 4 osutatud ümberpaigutamise sihtliikmesriik annab heakskiidu vähem kui kaks nädalat enne kõnealuse kahe kuu möödumist. Sellisel juhul võidakse ümberpaigutamismenetluse lõpuleviimise tähtaega pikendada maksimaalselt kahe nädala võrra. Lisaks võib kõnealust tähtaega pikendada asjakohasel juhul veel nelja nädala võrra, kui Itaalia ja Kreeka toovad põhjenduseks objektiivsed praktilised takistused, mis ei võimalda üleviimist.

Kui ümberpaigutamismenetlust ei ole selle tähtaja jooksul lõpule viidud, välja arvatud juhul, kui Itaalia ja Kreeka lepivad ümberpaigutamise sihtliikmesriigiga kokku kõnealuse tähtaja pikendamises, vastutavad Itaalia ja Kreeka endiselt rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise eest kooskõlas määrusega (EL) nr 604/2013.

11. Pärast taotleja ümberpaigutamist võtab ümberpaigutamise sihtliikmesriik taotlejalt sõrmejäljed ja edastab need Eurodaci kesksüsteemi kooskõlas määruse (EL) nr 603/2013 artikliga 9 ning ajakohastab andmekogumeid kooskõlas nimetatud määruse artikliga 10 ja, kui see on asjakohane, artikliga 18.“

18 Otsuse 2015/1523 artikkel 5 „Ümberpaigutamismenetlus“ oli sõnastatud sisuliselt samuti kui otsuse 2015/1601 artikkel 5.

19 Otsuse 2015/1523 ja otsuse 2015/1601 artiklis 12 oli eelkõige sätestatud, et komisjon annab iga kuue kuu järel nõukogule aru nende otsuste rakendamise kohta.

20 Hiljem otsustas komisjon esitada igakuiseid aruandeid selle kohta, kuidas rakendatakse liidu tasandil võetud erinevaid rahvusvahelise kaitse taotlejate ümberpaigutamise ja ümberasustamise meetmeid, sealhulgas otsustes 2015/1523 ja 2015/1601 ette nähtud meetmeid. Sellel alusel esitas komisjon Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule 15 aruannet ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta.

21 Komisjon esitas 15. novembril 2017 ja 14. märtsil 2018 ka eduaruanded, mis sisaldasid eeskätt ajakohastatud andmeid otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 alusel läbi viidud ümberpaigutamiste kohta.

- 22 Otsuse 2015/1523 artikli 13 lõigetest 1 ja 2 nähtub, et see otsus jõustus 16. septembril 2015 ja seda kohaldati kuni 17. septembrini 2017. Selle otsuse artikli 13 lõikes 3 oli sätestatud, et seda kohaldatakse isikute suhtes, kes saavad Itaalia või Kreeka territooriumile alates 16. septembrist 2015 kuni 17. septembrini 2017, samuti rahvusvahelise kaitse taotlejate suhtes, kes on saanud nende liikmesriikide territooriumile alates 15. augustist 2015.
- 23 Otsuse 2015/1601 artikli 13 lõigete 1 ja 2 kohaselt jõustus see otsus 25. septembril 2015 ja seda kohaldati kuni 26. septembrini 2017. Selle otsuse artikli 13 lõikes 3 oli sätestatud, et seda kohaldatakse isikute suhtes, kes saavad Itaalia või Kreeka territooriumile alates 25. septembrist 2015 kuni 26. septembrini 2017, samuti rahvusvahelise kaitse taotlejate suhtes, kes on saanud nende liikmesriikide territooriumile alates 24. märtsist 2015.

Vaidluste taust ja kohtueelsed menetlused

- 24 Poola Vabariik avaldas 16. detsembril 2015 otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 artikli 5 lõike 2 kohaselt, et tema territooriumile saab kiiresti ümber paigutada 100 rahvusvahelise kaitse taotlejat, nende seas 65 Kreekast ja 35 Itaaliast. Seejärel määrasid Kreeka Vabariik ja Itaalia Vabariik kindlaks vastavalt 73 ja 36 isikut, kelle ümberpaigutamist nad Poola Vabariigilt taotlesid. Poola Vabariik neid taotlusi ei rahuldanud ning ühtegi rahvusvahelise kaitse taotlejat ei paigutatud ümber selle liikmesriigi territooriumile otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 alusel. Poola Vabariik ei võtnud endale seejärel enam ühtegi ümberpaigutamiskohustust.
- 25 Selles ei ole vaidlust, et Ungari, kes otsusega 2015/1523 ette nähtud vabatahtliku ümberpaigutamise meetmes ei osalenud, ei ole otsuse 2015/1601 artikli 5 lõike 2 alusel kunagi avaldanud nende rahvusvahelise kaitse taotlejate arvu, keda saab kiiresti tema territooriumile ümber paigutada, ning et selle tagajärjel ei ole selle otsuse alusel selle liikmesriigi territooriumile ümber paigutatud ühtegi rahvusvahelise kaitse taotlejat.
- 26 Tšehhi Vabariik avaldas 5. veebruaril ja 13. mail 2016 otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 artikli 5 lõike 2 alusel, et tema territooriumile saab kiiresti ümber paigutada vastavalt 30 ja 20 rahvusvahelise kaitse taotlejat, nende hulgast 20 ja hiljem 10 isikut Kreekast ja kaks korda 10 isikut Itaaliast. Kreeka Vabariik ja Itaalia Vabariik määrasid vastavalt kindlaks 30 ja 10 isikut, kelle ümberpaigutamist nad Tšehhi Vabariigilt taotlesid. Tšehhi Vabariik nõustus ümber paigutama 15 isikut Kreekast, kelle hulgast tegelikult paigutati ümber 12 isikut. Tšehhi Vabariik ei võtnud vastu ühtegi Itaalia Vabariigi poolt kindlaks määratud isikut ning Itaaliast Tšehhi Vabariiki ei toimunud mingit ümberpaigutamist. Sellest tulenevalt paigutati otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 alusel Tšehhi Vabariigi territooriumile ümber kokku 12 rahvusvahelise kaitse taotlejat, kõik Kreekast. Pärast 13. maid 2016 ei võtnud Tšehhi Vabariik endale enam ühtegi ümberpaigutamiskohustust.
- 27 Komisjon kutsus 10. veebruari 2016. aasta kirjades Poola Vabariiki, Ungarit ja Tšehhi Vabariiki üles eelkõige vähemalt iga kolme kuu tagant avaldama nende rahvusvahelise kaitse taotlejate arvu, keda saab nende territooriumile ümber paigutada, ning korrapäraselt paigutama need taotlejad ümber, et täita oma seadusest tulenevaid kohustusi.
- 28 Komisjon tuletas oma 5. augusti 2016. aasta kirjades kõigile liikmesriikidele meelde nende ümberpaigutamiskohustusi otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 alusel.
- 29 Komisjoni ja Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariigi 28. veebruari 2017. aasta ühises kirjas siseministritele kutsuti neid liikmesriike, kes veel ei olnud ümberpaigutamist läbi viinud või kes ei olnud oma kvoodile vastavalt ümber paigutanud, üles viivitamatult suurendama oma jõupingutusi.
- 30 Tšehhi Vabariik avaldas 1. märtsi 2017. aasta kirjas, et tema arvates piisas tema esimesest, 5. veebruari 2016. aasta pakkumisest paigutada ümber 30 isikut.

- 31 Tšehhi Vabariik võttis 5. juunil 2017 vastu resolutsiooni nr 439, milles otsustati, et Euroopa Ülemkogu 25. ja 26. juuni 2015. aasta kohtumisel võetud ja seejärel 20. juuli 2015. aasta Euroopa Ülemkogu raames kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate kohtumisel ametlikult vormistatud ning otsusega 2015/1523 rakendatud kohustuste ning otsusest 2015/1601 tulenevate kohustuste täitmine peatatakse, „kuna liidu julgeolekuolukord on märkimisväärselt halvenenud ja ümberpaigutamise süsteem ilmselgelt ei toimi“.
- 32 Mitmes Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule esitatud aruandes ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta nõudis komisjon, et liikmesriigid avaldaksid korrapäraselt nende rahvusvahelise kaitse taotlejate arvu, keda saab nende territooriumile ümber paigutada vastavalt kohustustele, mis iga liikmesriigi jaoks tulenevad otsusest 2015/1523 ja/või otsusest 2015/1601, ning paigutaksid tegelikult ümber vastavalt oma kohustustele ja eriti oma kvootidele, mis on toodud otsuse 2015/1601 I ja II lisas, ähvardades vastasel korral algatada liikmesriigi kohutuste rikkumise menetluse.
- 33 Komisjon nõudis oma 18. mai 2016. aasta teatistes Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule – Kolmas aruanne ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta (COM(2016) 360 final); 15. juuni 2016. aasta teatistes Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule – Neljas ümberpaigutamise ja ümberasustamise aruanne (COM(2016) 416 final); 13. juuli 2016. aasta teatistes Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule – Viies aruanne ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta (COM(2016) 480 final); 28. septembri 2016. aasta teatistes Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule – Kuues aruanne ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta (COM(2016) 636 final); 9. novembri 2016. aasta teatistes Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule – Seitsmes aruanne ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta (COM(2016) 720 final) ning 8. detsembri 2016. aasta teatistes Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule – Kaheksas aruanne ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta (COM(2016) 791 final), et ta jätab endale õiguse kasutada aluslepingutest tulenevat pädevust, kui asjaomased liikmesriigid ei võta vajalikke meetmeid oma ümberpaigutamiskohustuste täitmiseks, mis on ette nähtud otsustega 2015/1523 ja 2015/1601.
- 34 Lisaks nõudis komisjon oma 8. veebruari 2017. aasta teatistes Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule – Üheksas aruanne ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta (COM(2017) 74 final); 2. märtsi 2017. aasta teatistes Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule – Kümnes aruanne ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta (COM(2017) 202 final); 12. aprilli 2017. aasta teatistes Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule – Üheteistkümnes aruanne ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta (COM(2017) 212 final) ning 16. mai 2017. aasta teatistes Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule – Kaheteistkümnes aruanne ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta (COM(2017) 260 final), konkreetselt seda, et Poola Vabariik, Ungari ja Tšehhi Vabariik täidaksid oma ümberpaigutamiskohustusi, mis tulenevad neile otsusest 2015/1523 ja/või otsusest 2015/1601, paigutades ümber rahvusvahelise kaitse taotlejad ja võttes endale ümberpaigutamiskohustusi. Komisjon märkis, et jättis endale võimaluse algatada nende liikmesriikide vastu liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlused, kui need liikmesriigid võimalikult kiiresti oma kohustusi ei täida.
- 35 Kaheteistkümnendas aruandes ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta nõudis komisjon, et liikmesriigid, kes veel ei olnud ühtegi rahvusvahelise kaitse taotlejat ümber paigutanud või kes ei olnud enam rohkem kui aasta jooksul avaldanud rahvusvahelise kaitse taotlejate arvu, keda saab Kreekast ja Itaaliast nende territooriumile ümber paigutada, paigutaksid viivitamatult või hiljemalt ühe kuu jooksul sellised taotlejad ümber ja võtaksid sellised kohustused.
- 36 Ungari ja Tšehhi Vabariigi osas algatas komisjon 15. juuni 2017. aasta ametlike kirjade ja Poola Vabariigi osas 16. juuni 2017. aasta ametliku kirjaga ELTL artikli 258 lõike 1 alusel liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse nende kolme liikmesriigi suhtes. Nendes ametlikes kirjades väitis komisjon, et need liikmesriigid ei olnud täitnud otsuse 2015/1523 artikli 5 lõikest 2 ja/või

otsuse 2015/1601 artikli 5 lõikest 2 tulenevaid kohustusi, ega seega ka oma edasisi ümberpaigutamiskohustusi, mis on ette nähtud otsuse 2015/1523 artikli 5 lõigetes 4–11 ja/või otsuse 2015/1601 artikli 5 lõigetes 4–11.

- 37 Kuna Poola Vabariigi, Ungari ja Tšehhi Vabariigi vastused nendele ametlikele kirjadele teda ei veennud, saatis komisjon 26. juulil 2017 kõigile kolmele liikmesriigile põhjendatud arvamuse, jäädes oma seisukoha juurde, et Poola Vabariik on alates 16. märtsist 2016, Ungari alates 25. detsembrist 2015 ja Tšehhi Vabariik alates 13. augustist 2016 rikkunud otsuse 2015/1523 artikli 5 lõikest 2 ja/või otsuse 2015/1601 artikli 5 lõikest 2 tulenevaid kohustusi ja seetõttu ka oma edasisi kohustusi, mis tulenevad otsuse 2015/1523 artikli 5 lõigetest 4–11 ja/või otsuse 2015/1601 artikli 5 lõigetest 4–11, kutsudes samas neid kolme liikmesriiki üles võtma nimetatud kohustuste täitmiseks vajalikud meetmed nelja nädala jooksul ehk hiljemalt 23. augustiks 2017.
- 38 Tšehhi Vabariik vastas põhjendatud arvamusele 22. augusti 2017. aasta kirjaga ning Poola Vabariik ja Ungari vastasid põhjendatud arvamustele 23. augusti 2017. aasta kirjadega.
- 39 Oma 6. septembri 2017. aasta teatises Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule – Viieteistkümnes aruanne ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta (COM(2017) 465 final) tõdes komisjon uuesti, et Poola Vabariik ja Ungari on ainsad liikmesriigid, kes ei ole ühtegi rahvusvahelise kaitse taotlejat ümber paigutanud, Poola Vabariik ei ole alates 16. detsembrist 2015 võtnud enam ümberpaigutamiskohustusi ning Tšehhi Vabariik ei ole alates 13. maist 2016 võtnud enam niisuguseid kohustusi ega ühtegi taotlejat ümber paigutanud alates augustist 2016. Komisjon nõudis, et need kolm liikmesriiki võtaksid kohe ümberpaigutamiskohustused ja paigutaksid taotlejad viivitamatult ümber. Lisaks viitas ta selles teatises 6. septembri 2017. aasta kohtuotsusele Slovakkia ja Ungari vs. nõukogu (C-643/15 ja C-647/15, EU:C:2017:631), märkides, et selle kohtuotsusega kinnitas Euroopa Kohus otsuse 2015/1601 kehtivust.
- 40 Komisjon juhtis 19. septembri 2017. aasta kirjades Poola Vabariigi, Ungari ja Tšehhi Vabariigi tähelepanu sellele kohtuotsusele, korrates, et selles kinnitati otsuse 2015/1601 kehtivust, ja kutsus neid kolme liikmesriiki üles võtma võimalikult kiiresti vajalikud meetmed ümberpaigutamiskohutuse võtmiseks ja taotlejate ümberpaigutamiseks.
- 41 Nendele kirjadele vastust saamata otsustas komisjon esitada käesolevad hagid.

Menetlus Euroopa Kohtus

- 42 Euroopa Kohtu presidendi 8. juuni 2018. aasta otsusega anti Tšehhi Vabariigile ja Ungarile luba astuda menetlusse Poola Vabariigi nõuete toetuseks kohtuasjas C-715/17.
- 43 Euroopa Kohtu presidendi 12. juuni 2018. aasta otsusega anti Ungarile ja Poola Vabariigile luba astuda menetlusse Tšehhi Vabariigi nõuete toetuseks kohtuasjas C-719/17.
- 44 Euroopa Kohtu presidendi 13. juuni 2018. aasta otsusega anti Tšehhi Vabariigile ja Poola Vabariigile luba astuda menetlusse Ungari nõuete toetuseks kohtuasjas C-718/17.
- 45 Pärast poolte ja kohtujuristi ärakuulamist selles küsimuses leidis Euroopa Kohus, et üksteisega seotuse tõttu on kohtuotsuse huvides vaja käesolevad kohtuasjad liita vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 54.

Hagide analüüs

Vastuvõetavus

- 46 Kõnealused kolm liikmesriiki esitavad mitu argumenti, et vaielda vastu neid puudutava liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi vastuvõetavusele.

Vastuvõetamatuse vastuväited kohtuasjades C-715/17, C-718/17 ja C-719/17, mis tuginevad sellele, et hagidel puudub ese ja need on vastuolus ELTL artiklis 258 nimetatud menetluse eesmärgiga

– Poolte argumendid

- 47 Kõnealused kolm liikmesriiki väidavad sisuliselt, et neid puudutav hagi on vastuvõetamatu, sest kui Euroopa Kohus peaks tuvastama otsusest 2015/1523 ja/või otsusest 2015/1601 tulenevate kohustuste rikkumise, mida neile ette heidetakse, on igal kõnealusel liikmesriigil ikkagi võimatu mõlema otsuse artikli 5 lõikes 2 ja lõigetes 4–11 kehtestatud kohustusi täites seda rikkumist heastada, kuna nende otsuste kohaldamisaeg möödus lõplikult ja sellest tulenevalt nende otsustega kehtestatud kohustused aegusid lõplikult vastavalt 17. septembril ja 26. septembril 2017.
- 48 Euroopa Kohtu praktikast aga tuleneb, et ELTL artikli 258 alusel esitatud hagi eesmärk peab olema liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastamine selleks, et rikkumine lõpetataks, ning selle ainus eesmärk ei saa olla üksnes tuvastava kohtuotsuse tegemine, milles nenditakse liikmesriigi kohustuste rikkumise olemasolu.
- 49 Sellest tulenevalt puudub hagidel ese ning need ei teeni ELTL artiklis 258 viidatud rikkumismenetluse eesmärki.
- 50 Lisaks, kuivõrd tegemist on niisuguste kohustuste rikkumisega, mis tulenevad lõplikult möödunud kohaldamisajaga liidu õigusaktidest ja mida ei saa enam heastada, siis ei saa komisjon tugineda piisavale huvile paluda Euroopa Kohtul need rikkumised tuvastada.
- 51 Komisjon vaidleb neile argumentidele vastu.

– Euroopa Kohtu hinnang

- 52 Olgu märgitud, et ELTL artiklis 258 ette nähtud menetluse eesmärk on EL toimimise lepingust või teisest õigusest tulenevate liikmesriigi kohustuste rikkumise objektiivne tuvastamine ning niisugune menetlus võimaldab ühtlasi kindlaks teha, kas liikmesriik on konkreetsel juhul liidu õigust rikkunud (27. märtsi 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa, C-620/16, EU:C:2019:256, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 53 Selles kontekstis on üks kohtueelse menetluse eesmärkidest anda asjaomasele liikmesriigile võimalus täita talle liidu õigusest tulenevad kohustused (vt selle kohta 16. septembri 2015. aasta kohtuotsus komisjon vs. Slovakkia, C-433/13, EU:C:2015:602, punktid 39 ja 40 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 54 ELTL artikli 258 teise lõigu sõnastusest tuleneb, et kui asjaomane liikmesriik ei ole järginud põhjendatud arvamust selles määratud tähtaja jooksul, võib komisjon esitada Euroopa Kohtule hagi. Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb liikmesriigi kohustuste rikkumise olemasolu järelikult hinnata selle tähtaja lõppemisel liikmesriigis valitsenud olukorrast lähtuvalt (27. märtsi 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa, C-620/16, EU:C:2019:256, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 55 Nagu ka kõnealused kolm liikmesriiki on märkinud, vastab tõele, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast tuleneb, et komisjoni ülesanne on omal algatusel ja üldistes huvides tagada, et liikmesriigid kohaldavad liidu õigust, ning lasta tuvastada liidu õigusest tulenevate kohustuste võimalik rikkumine selle lõpetamise eesmärgil (vt eelkõige 7. aprilli 2011. aasta kohtuotsus komisjon vs. Portugal, C-20/09, EU:C:2011:214, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 56 Siiski tuleb seda kohtupraktikat mõista nii, et liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi ei saa komisjon nõuda Euroopa Kohtult muud kui väidetava rikkumise tuvastamist selle lõpetamise eesmärgil. Seega ei saa komisjon näiteks paluda Euroopa Kohtul liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi raames kohustada liikmesriiki teatud moel käituma liidu õiguse järgimiseks (vt selle kohta 7. aprilli 2011. aasta kohtuotsus komisjon vs. Portugal, C-20/09, EU:C:2011:214, punkt 41).
- 57 Seevastu on liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi vastuvõetav, kui komisjon palub Euroopa Kohtul ainult tuvastada väidetav rikkumine, eelkõige niisuguses olukorras nagu käesolev, kus liidu teise õiguse akt, mille rikkumist väidetakse, ei ole pärast põhjendatud arvamuses määratud tähtaja möödumist enam lõplikult kohaldatav.
- 58 Nimelt on käesoleva kohtuotsuse punktis 52 mainitud kohtupraktikast lähtudes selline liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi – osas, milles palutakse Euroopa Kohtul objektiivselt tuvastada, et liikmesriik ei ole täitnud teisest õigusest tulenevaid kohustusi, ja milles see võimaldab teha kindlaks, kas liikmesriik on konkreetsel juhul rikkunud liidu õigust – täielikult kooskõlas ELTL artiklis 258 ette nähtud menetluse eesmärgiga.
- 59 Selles kontekstis tuleb märkida, et otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 kohaldamise aeg sai lõplikult läbi vastavalt 17. septembril ja 26. septembril 2017 (vt selle kohta 6. septembri 2017. aasta kohtuotsus Slovakkia ja Ungari vs. nõukogu, C-643/15 ja C-647/15, EU:C:2017:631, punkt 94).
- 60 Sellega seoses viitavad kõnealused kolm liikmesriiki asjaolule, et väidetavat rikkumist ei ole enam võimalik heastada, kuna otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 kohaldamisaeg on lõplikult möödunud. See asjaolu – eeldusel, et see on tõendatud – ei saa aga tuua kaasa käesolevate hagide vastuvõetamatust.
- 61 Nimelt pakuti kõnealusele kolmele liikmesriigile võimalust lõpetada rikkumine, mida heideti neile ette enne põhjendatud arvamustes määratud tähtaja ehk 23. augusti 2017 möödumist ning seega enne otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 kohaldamisaja möödumist, võttes otsuse 2015/1523 artikli 5 lõike 2 ja/või otsuse 2015/1601 artikli 5 lõike 2 alusel ümberpaigutamiskohustused ja paigutades otsuse 2015/1523 artikli 5 lõigetest 4–11 ja/või otsuse 2015/1601 artikli 5 lõigetest 4–11 tulenevate kohustuste alusel tegelikult ümber taotlejaid, nagu komisjon oli pealegi neilt nõudnud mitmes kirjas ja paljudes igakuistes teatistes ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta.
- 62 Kuna põhjendatud arvamustes määratud tähtaja möödumisel otsustest 2015/1523 ja 2015/1601 liikmesriikidele tulenevad kohustused ikka veel kehtisid, ning – nagu väitis ka komisjon, ilma et talle selles küsimuses oleks vastu vaieldud – ei olnud kõnealused kolm liikmesriiki ikka veel neid kohustusi täitnud, kuigi komisjon oli neile pakkunud võimalust seda hiljemalt nimetatud kuupäevaks teha, siis on sellel institutsioonil nimetatud otsuste kohaldamisaja hilisemale lõppemisele vaatamata õigus esitada käesolevad hagi Euroopa Kohtus väidetavate liikmesriigi kohustuste rikkumiste tuvastamise nõudes.
- 63 Kui kõnealuse kolme liikmesriigi argumentidega nõustuda, siis pääseks iga liikmesriik, kes oma käitumisega kahjustab selle eesmärgi saavutamist, mis on omane ELTL artikli 78 lõike 3 alusel võetud otsusele, mida „ajutise meetmena“ selle sätte tähenduses kohaldatakse ainult piiratud ajal jooksul – nagu see on otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 puhul (vt selle kohta 6. septembri 2017. aasta kohtuotsus Slovakkia ja Ungari vs. nõukogu, C-643/15 ja C-647/15, EU:C:2017:631, punktid 90 ja 94), seega liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlusest üksnes sel põhjusel, et rikkumine puudutab liidu

õigusakti, mille kohaldamisaeg on pärast põhjendatud arvamuses määratud tähtaega lõplikult möödunud; selle tulemusel saaksid liikmesriigid oma rikkumisest kasu (vt analoogia alusel 27. märtsi 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa, C-620/16, EU:C:2019:256, punkt 48).

- 64 Sellises olukorras oleks komisjonil seega võimatu talle ELTL artikliga 258 antud pädevuse raames asjaomast liikmesriiki Euroopa Kohtus selle rikkumise tuvastamiseks hageda ning talle ELL artikliga 17 antud aluslepingute täitmise järelevalvaja funktsiooni täieulatuslikult täita (27. märtsi 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa, C-620/16, EU:C:2019:256, punkt 49).
- 65 Kui käesolevate kohtuasjade asjaoludel möönda, et liikmesriigi vastu ELTL artikli 78 lõike 3 alusel vastu võetud otsuste – nagu otsused 2015/1523 ja 2015/1601 – rikkumise tõttu esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi on vastuvõetamatu, kahjustaks see lisaks nii nende otsuste siduvust kui ka üldiselt nende väärtuste – sealhulgas eeskätt õigusriigi põhimõtte – järgimist, millele liit on ELL artikli 2 alusel rajatud (vt analoogia alusel 27. märtsi 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa, C-620/16, EU:C:2019:256, punkt 50).
- 66 Kõnealuste liikmesriigi kohustuste rikkumiste tuvastamise vastu säilib pealegi sisuline huvi eelkõige selleks, et teha kindlaks liikmesriigi kohustuste rikkumisest tekkida võiv liikmesriigi vastutus teiste liikmesriikide, liidu või eraõiguslike isikute ees (vt selle kohta 7. veebruari 1973. aasta kohtuotsus komisjon vs. Itaalia, 39/72, EU:C:1973:13, punkt 11).
- 67 Mis lõpetuseks puudutab argumenti, et otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 kohaldamisaja lõpliku möödumise järel ei ole komisjonil enam põhjendatud huvi, siis tuleb välja tuua Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikas tunnustatud põhimõtte, et komisjon ei pea tõendama põhjendatud huvi olemasolu ega viitama põhjustele, millest tulenevalt ta liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi esitas (3. märtsi 2016. aasta kohtuotsus komisjon vs. Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 68 Sellega seoses vastab tõele, nagu ka Poola Vabariik väidab, et olukorras, kus hagi on esitatud hetkel, kui liikmesriigi kohustuste rikkumine on tegelikult juba lõppenud, kuna need liidu õigusnormid, mida väidetavalt rikuti, on asendatud uutega, märkis Euroopa Kohus, et erandina käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis nimetatud põhimõttest on tema ülesanne uurida – ilma et tal oleks õigust hinnata komisjoni hagi suunavaid otstarbekuse kaalutlusi –, kas varasemat tegevust puudutav liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi pakub veel „piisavalt huvi“ (vt selle kohta 9. juuli 1970. aasta kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa, 26/69, EU:C:1970:67, punktid 9 ja 10).
- 69 Siiski tuleb märkida, et käesolevates rikkumismenetlustes arutlusele olev olukord ei kuulu käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis viidatud kohtupraktikas silmas peetud eriolukorra alla, mida iseloomustab nende liidu õigusnormide, mida väidetavalt rikuti, asendamine uutega, mis viis tegelikult kõnealuse liikmesriigi kohustuste rikkumise lõppemiseni.
- 70 Lisaks ja igal juhul ei saa käesoleval juhul komisjoni esitatud hagi huvi kahtluse alla seada. Nimelt esiteks möödus põhjendatud arvamustes määratud tähtaeg kuupäeval, mil etteheidetavad rikkumised veel kestsid. Teiseks – nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 105 märkis – tekib nendes kolmes kohtuasjas olulisi küsimusi liidu õiguse kohta, sealhulgas küsimus, kas ja vajaduse korral millistel tingimustel võib liikmesriik tugineda ELTL artiklile 72, et jätta kohaldamata ELTL artikli 78 lõike 3 alusel võetud otsused, mille siduvust ei ole vaidlustatud ning mille eesmärk on paigutada ümber suur hulk rahvusvahelise kaitse taotlejaid vastavalt solidaarsuse ning vastutuse liikmesriikide vahel õiglaselt jagamise põhimõttele, mis ELTL artikli 80 kohaselt reguleerib liidu varjupaigapoliitikat (vt analoogia alusel 9. juuli 1970. aasta kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa, 26/69, EU:C:1970:67, punktid 11 ja 13).

- 71 Seetõttu tuleb tagasi lükata need vastuvõetamatuse vastuväited, mis tuginevad sellele, et hagidel puudub ese ja need on vastuolus ELTL artiklis 258 nimetatud menetluse eesmärgiga, nagu ka need, mis tuginevad sellele, et komisjonil puudus nende hagide esitamiseks piisav huvi.

Vastuvõetamatuse vastuväited kohtuasjades C-715/17 ja C-718/17, mis tuginevad sellele, et rikuti võrdse kohtlemise põhimõtet

– Poolte argumendid

- 72 Kohtuasjas C-718/17 väidab Ungari, et liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi on vastuvõetamatu, kuna komisjon – esitades hagi ainult kõnealuse kolme liikmesriigi vastu, samas kui valdav enamus liikmesriike ei ole otsusest 2015/1523 ja/või otsusest 2015/1601 tulenevaid kohustusi täielikult täitnud – rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet ja ületas seega oma ELTL artiklist 258 tulenevat kaalutusõigust.
- 73 Kohtuasjas C-715/17 esitab Poola Vabariik sisuliselt sama vastuvõetamatuse vastuväite.
- 74 Komisjon vaidleb neile argumentidele vastu.

– Euroopa Kohtu hinnang

- 75 Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast ilmneb, et komisjonil on kaalutusõigus hinnata liikmesriigi suhtes menetluse algatamise otstarbekust, teha kindlaks väidetavalt rikutud õigusnormid ja valida hetk, mil alustada liikmesriigi suhtes rikkumismenetlust, kusjuures kaalutlused, mille alusel see valik kujuneb, ei saa hagi vastuvõetavust mõjutada (19. septembri 2017. aasta kohtuotsus komisjon vs. Iirimaa (mootorsõiduki registreerimismaks), C-552/15, EU:C:2017:698, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 76 Euroopa Kohus on seega juba otsustanud, et seda kaalutusruumi arvesse võttes ei ole asjaolu, et mõne liikmesriigi vastu ei ole esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, teise liikmesriigi vastu esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi vastuvõetavuse hindamisel asjassepuutuv (3. märtsi 2016. aasta kohtuotsus komisjon vs. Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, punkt 25).
- 77 Samuti oli komisjon – nagu ta ka kohtuistungil nentis – kaheteistkümnendas aruandes ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta selgelt märkinud, et liikmesriikide suhtes, kes ei olnud veel ühtegi rahvusvahelise kaitse taotlejat ümber paigutanud (niisuguses olukorras olid Poola Vabariik ja Ungari) ja/või kes rohkem kui ühe aasta jooksul ei olnud enam võtnud Kreekast ja Itaaliast ümberpaigutamise kohustusi (niisuguses olukorras olid Poola Vabariik ja Tšehhi Vabariik), võib algatada liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse, välja arvatud juhul, kui nad viivitamatult või hiljemalt ühe kuu jooksul hakkavad võtma niisuguseid kohustusi ja taotlejaid tegelikult ümber paigutama.
- 78 Seejärel tõdes komisjon oma 13. juuni 2017. aasta teatises Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule – Kolmeteistkümnnes aruanne ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta (COM(2017) 330 final), et pärast kaheteistkümnendas aruandes ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta esitatud üleskutset olid kõik liikmesriigid välja arvatud Poola Vabariik, Ungari ja Tšehhi Vabariik asunud korrapäraselt võtma kohustusi otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 artikli 5 lõike 2 alusel, ning ta märkis, et ta oli seega otsustanud algatada nende kolme liikmesriigi suhtes liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse.

- 79 Selles kontekstis on komisjoni esitatud hagi osas, milles tahetakse tagada, et kõik liikmesriigid peale Kreeka Vabariigi ja Itaalia Vabariigi, kes olid kohustatud täitma otsustest 2015/1523 ja 2015/1601 tulenevaid ümberpaigutamiskohustusi, neid kohustusi täidaksid, täielikult kooskõlas nende otsuste eesmärgiga.
- 80 Nimelt tuleb tõdeda, et kuna otsused 2015/1523 ja 2015/1601 võeti vastu ELTL artikli 78 lõike 3 alusel, et aidata Kreeka Vabariiki ja Itaalia Vabariiki paremini toime tulla hädaolukorraga, mis tekkis kolmandate riikide kodanike ootamatu sissevoolu tõttu nende territooriumile, siis tuleb nendes otsustes ette nähtud ajutiste meetmetega kaasnev koormus põhimõtteliselt jagada kõigi teiste liikmesriikide vahel vastavalt solidaarsuse ja vastutuse liikmesriikide vahel õiglaselt jagamise põhimõttele, kuna ELTL artikli 80 kohaselt juhindutakse liidu varjupaigapoliitikas sellest põhimõttest (vt selle kohta 6. septembri 2017. aasta kohtuotsus Slovakkia ja Ungari vs. nõukogu, C-643/15 ja C-647/15, EU:C:2017:631, punkt 291).
- 81 Käesoleval juhul tugineb komisjoni hagi seega Poola Vabariigile, Ungarile ja Tšehhi Vabariigile ette heidetavate rikkumiste raskuse ja kestvusega seonduvale neutraalsele ja objektiivsele kriteeriumile, mis otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 eespool viidatud eesmärki silmas pidades võimaldab eristada kõnealuse kolme liikmesriigi olukorda teiste liikmesriikide olukorrast, sealhulgas nende olukorrast, kes ei ole nimetatud otsustest tulenevaid kohustusi täielikult täitnud.
- 82 Siit järeldub, et käesoleval juhul ei ole komisjon kuidagi ületanud talle ELTL artikli 258 raames kuuluva kaalutusõiguse piire, kui ta otsustas algetada liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse Poola Vabariigi, Ungari ning Tšehhi Vabariigi, ja mitte teiste liikmesriikide suhtes. Seetõttu tuleb võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisele tuginevad vastuvõetamatuse vastuväited tagasi lükata.

Vastuvõetamatuse vastuväide kohtuasjas C-718/17, mis tugineb sellele, et kohtueelse menetluse käigus rikuti kaitseõigusi

– Poolte argumendid

- 83 Kohtuasjas C-718/17 heidab Ungari komisjonile ette esiteks seda, et kohtueelses menetluses ei tagatud tema kaitseõigusi, kuna ametlikus kirjas ja põhjendatud arvamuses määratud neljanädalane vastamistähtaeg oli liiga lühike, vastuolus tavapärase kahekuulise tähtajaga ning see ei olnud põhjendatud legitiimse hädaolukorraga.
- 84 Täpsemalt rikkus komisjon eeskätt Ungari kaitseõigusi, kui ta jättis rahuldamata tema taotluse põhjendatud arvamuses määratud vastamistähtaja pikendamiseks.
- 85 Ungari väidab, et kuna komisjon tegi alles juunis 2017 ja seega üsna lähedal otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 kohaldamisaja möödumise kuupäevale otsuse algetada kõnealuse kolme liikmesriigi suhtes rikkumismenetlus, siis põhjustas ta ise selle kiireloomulisuse, millele ta tugineb. Liiga lühikesi vastamistähtaegu ja kohtueelse menetlusega kiirustamist ei selgita mitte tegelik kiireloomulisus, vaid asjaolu, et komisjon soovis veel iga hinna eest võimalust määrata põhjendatud arvamuses kõnealustele liikmesriikidele oma kohustuste täitmiseks ette nähtud tähtaeg kindlaks nii, et see mööduks enne nimetatud otsuste kohaldamisaja lõppu septembris 2017, ja seda eesmärgiga vältida, et tema vastu võidaks tugineda hagide vastuvõetamatusele. Kiireloomulisusele, millele komisjon tugineb, räägib tema sõnul vastu ka asjaolu, et see institutsioon ootas käesolevate hagide esitamisega veel neli kuud pärast põhjendatud arvamuses määratud tähtaega.
- 86 Teiseks väidab Ungari, et komisjon ei nimetanud kohtueelses menetluses seda rikkumist, mida talle ette heidetakse.

- 87 Ungari väidab sellega seoses, et kuigi komisjon selgitas oma hagiavalduses lühidalt, miks tema arvates otsuse 2015/1601 artikli 5 lõike 2 rikkumine tähendab selle otsuse artikli 5 lõigete 4–11 rikkumist, ei piisa sellest selgitusest, et heastada asjaolu, et komisjon ei määratlenud liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse kohtueelses etapis selgelt selle menetluse esemeks olevat rikkumist.
- 88 Samas kui Ungarile heideti ametliku kirja ja põhjendatud arvamuse põhjendustes ette ainult otsuse 2015/1601 artikli 5 lõike 2 rikkumist, olevat komisjon selle kirja ja arvamuse nõuetes väitnud lisaks, ilma täiendava analüüsita, et on rikutud ka selle otsuse artikli 5 lõikeid 4–11.
- 89 Selline menetluse eseme ebatäpsus on tema sõnul lisaks tingitud sellest, et kohtueelses menetluses viitas komisjon korduvalt nii otsuse 2015/1523 kui ka otsuse 2015/1601 rikkumisele, samas kui Ungari ei olnud vabatahtlikult võetud kohustuste puudumise tõttu kohustatud nendest otsustest esimese alusel rahvusvahelise kaitse taotlejaid ümber paigutama.
- 90 Komisjon vaidleb neile argumentidele vastu.

– *Euroopa Kohtu hinnang*

- 91 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast tuleneb, et kohtueelse menetluse eesmärk on anda asjaomasele liikmesriigile võimalus esiteks täita liidu õigusest tulenevad kohustused ning teiseks esitada tulemuslikult komisjoni väidetele vastuväited. Selle menetluse nõuetekohasus kujutab endast EL toimimise lepinguga taotletud olulist garantiid nii kõnealuse liikmesriigi õiguste kaitseks kui ka selle tagamiseks, et võimaliku kohtumenetluse vaidluse ese oleks täpselt määratletud (19. septembri 2017. aasta kohtuotsus komisjon vs. Iirimaa (mootorsõidukite registreerimismaks), C-552/15, EU:C:2017:698, punktid 28 ja 29 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 92 Need eesmärgid kohustavad komisjoni jätma liikmesriikidele mõistliku tähtaja ametlikule kirjale vastamiseks ja põhjendatud arvamuse täitmiseks või vajaduse korral oma kaitse ettevalmistamiseks. Määratud tähtaja mõistlikkuse üle tuleb otsustada kõiki konkreetse juhtumi asjaolusid arvesse võttes. Eriti lühikesed tähtajad võivad seega olla põhjendatud eriolukordades, eelkõige juhul, kui kohustuste rikkumine tuleb kiiresti kõrvaldada või kui asjaomasele liikmesriigile oli komisjoni seisukoht täielikult teada ammu enne menetluse algatamist (13. detsembri 2001. aasta kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa, C-1/00, EU:C:2001:687, punkt 65).
- 93 Samuti olgu märgitud, et vastavalt juba käesoleva kohtuotsuse punktis 75 viidatud väljakujunenud kohtupraktikale on komisjoni pädevuses hinnata liikmesriigi suhtes menetluse algatamise otstarbekust, teha kindlaks väidetavalt rikutud õigusnormid ja valida hetk, mil alustada liikmesriigi suhtes rikkumismenetlust, kusjuures kaalutlused, mille alusel see valik kujuneb, ei saa hagi vastuvõetavust mõjutada.
- 94 Mis käesoleval juhul puudutab esiteks vastuvõetamatuse vastuväidet, mis tugineb sellele, et ametlikus kirjas ja põhjendatud arvamuses määratud vastamistähtajad olid liiga lühikesed, siis ilmneb komisjoni aruannetest ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta üheselt, et see institutsioon otsustas algatada liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlused 15. juunil ja 16. juunil 2017 ehk otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 kaheaastase kohaldamisaja, mis lõppes vastavalt 17. septembril ja 26. septembril 2017, üsna hilises etapis. Seda otsust põhjendati asjaoluga, et enne nende menetluste algatamist ja enne selle kohaldamisaja lõppu soovis nimetatud institutsioon anda kõnealusele kolmele liikmesriigile, kes kas ei olnud veel ühtegi rahvusvahelise kaitse taotlejat ümber paigutanud või ei olnud rohkem kui ühe aasta jooksul võtnud enam ühtegi ümberpaigutamiskohustust, viimane võimalus täita nimetatud otsustest tulenevad kohustused, võttes ametlikult kohustused ja paigutades rahvusvahelise kaitse taotlejad ümber hiljemalt ühe kuu jooksul.

- 95 Lisaks näib valik algatada rikkumismenetlus otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 kaheaastase kohaldamisaja üsna hilises etapis põhjendatud sellest lähtudes, mida on märkinud ka Euroopa Kohus, et suure hulga rahvusvahelise kaitse taotlejate ümberpaigutamine, nagu on ette nähtud otsuses 2015/1601, on ühtaegu nii enneolematu kui ka keeruline ettevõtmine, mille ettevalmistamiseks ja elluviimiseks on eelkõige seoses liikmesriikide asutuste vahelise koordineerimisega vaja teatud aega, enne kui see hakkab konkreetseid tulemusi andma (6. septembri 2017. aasta kohtuotsus Slovakkia ja Ungari vs. nõukogu, C-643/15 ja C-647/15, EU:C:2017:631, punkt 97).
- 96 Seetõttu, kuigi otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 kohaldamisaja möödumise üsna peatselt saabuvaid kuupäevi arvesse võttes muutus mais 2017 lõpuks kiireloomuliseks kohustada kõnealust kolme liikmesriiki kohustuste rikkumise menetluse kaudu täitma nende otsustega kehtestatud ümberpaigutamiskohustusi ülejäänud kohaldamisaja jooksul, ei olnud selle kiireloomulisuse põhjuseks mitte komisjoni mis tahes tegevusetus või hilinenud tegevus, vaid hoopis see, et need kolm liikmesriiki keeldusid järjepidevalt vastamast komisjoni korduvatele üleskutsetele oma kohustusi täita.
- 97 Komisjoni poolt oli igati õiguspärane selle kaalutlusruumi piires, mis tal rikkumismenetluse algatamise hetke üle otsustamisel on, kasutada kõigepealt ära kõik võimalused, veenmaks asjaomast kolme liikmesriiki taotlejaid ümber paigutama ja võtma ametlikult kohustusi, et need liikmesriigid, arvestades solidaarsuse põhimõtet ja vastutuse liikmesriikide vahel õiglaselt jagamise põhimõtet, mis ELTL artikli 80 kohaselt reguleerib liidu varjupaigapoliitikat, annaksid nõuetekohase panuse otsustega 2015/1523 ja 2015/1601 taotletud tegeliku ümberpaigutamise eesmärgi saavutamisse, tagades samal ajal, et nimetatud liikmesriigid ei pääseks liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi juhul, kui nad otsustavad mitte vastata komisjoni viimasele üleskutsule oma kohustusi täita.
- 98 Siit järeldub, et käesoleval juhul ei ole komisjon selle kaalutlusruumi piire ületanud.
- 99 Lisaks tuleb märkida, et kõnealused kolm liikmesriiki olid vähemalt alates 16. maist 2017, mis on kaheteistkümnenda aruande ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta kuupäev, teadlikud komisjoni kavatsusest esitada nende vastu liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, kui nad jätkavad otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 täitmisest keeldumist.
- 100 Samuti olid nad komisjoni seisukohast täiesti teadlikud ammu enne kohtueelse menetluse algatamist 15. juunil ja 16. juunil 2017. Nimelt oli komisjoni erinevates kirjades ja ka mitmes aruandes ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta rõhutatud tema seisukohta asjaomasele kolmele liikmesriigile etteheidetavate rikkumiste suhtes. Neil asjaoludel ei saa kõnealuseid neljanädalasi tähtaegu pidada ebamõistlikult lühikesteks.
- 101 Lisaks ei nähtu, et ametlikes kirjades ja põhjendatud arvamustes määratud neljanädalased vastamistähtajad ei võimaldanud kõnealustel liikmesriikidel esitada kohtueelses menetluses tulemuslikult oma vastuväiteid komisjoni esitatud väidetele.
- 102 Kõnealused kolm liikmesriiki kordasid nimelt kostja vastuses, vasturepliigis ja menetlusse astuja seisukohtades sisuliselt neid argumente, mida nad olid juba esitanud oma vastustes ametlikele kirjadele ja põhjendatud arvamustele.
- 103 Tagasi tuleb lükata ka Ungari konkreetsem argument, mille kohaselt komisjon ei tohtinud määrata talle neljanädalasi vastamistähtaegasid ega tohtinud keelduda neid tähtaegu pikendamast, kuivõrd need möödusid 2017. aasta suveperioodil, mille jooksul pidi Ungari asjaomase ministeeriumi piiratud koosseis koostama vastuse mitte ainult selles, vaid ka kahes teises kohtuasjas, milles oli tõstatatud keerulisi küsimusi liidu õiguse tõlgendamisest ning mis vajasid märkimisväärseid jõupingutusi.
- 104 Nimelt oli Ungari vähemalt alates 16. maist 2017, mis on kaheteistkümnenda aruande ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta kuupäev, teadlik sellest, et komisjoni kavatses lähiajal algatada selle liikmesriigi suhtes liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse, kui see jätkuvalt ei

rakenda otsust 2015/1601. Ungarile ei saanud olla ka teadmata ka see, et kui see menetlus algatatakse, on komisjon kohustatud määrama suhteliselt lühikesed vastamistähtajad tagamaks, et kohtueelne menetlus saaks lõppeda enne selle otsuse kohaldamisaja lõppu 26. septembril 2017. Seetõttu oleks see liikmesriik pidanud nägema käesoleval juhul ette piisavad vahendid, sealhulgas 2017. aasta suve jooksul, et olla võimeline ametlikule kirjale ja põhjendatud arvamusele vastama.

- 105 Mis teiseks puudutab kohtueelses menetluses komisjoni poolt Ungari vastu esitatud väidete väidetavat ebatäpsust ja konkreetsemalt asjaolu, et seost otsuse 2015/1601 artikli 5 lõikest 2 tulenevate kohustuste rikkumise ja selle otsuse artikli 5 lõigetest 4–11 tulenevate kohustuste rikkumise vahel selgitati alles hagiavalduses ning äärmiselt lühidalt, siis tuleb tõdeda, et nii ametliku kirja kui ka põhjendatud arvamuse nõuetes heitis komisjon Ungarile sõnaselgelt ette otsuse 2015/1601 artikli 5 lõikest 2 tulenevate kohustuste rikkumist ja „sellest tulenevalt“ ka selle otsuse artikli 5 lõigetest 4–11 tulenevate „muude ümberpaigutamiskohustuste“ rikkumist.
- 106 Lisaks selgitas komisjon ametliku kirja ja põhjendatud arvamuse põhjendustes seda põhjuslikku seost täpselt samas ja piisavalt selges sõnastuses, märkides et otsuse 2015/1601 artikli 5 lõikes 2 osutatud kohustused on „esimene samm“, millele „rajatakse“ ühelt poolt Kreeka Vabariigi ja Itaalia Vabariigi ning teiselt poolt ümberpaigutamise sihtliikmesriikide vahelise halduskoostöö üksikasjalik ja siduv menetlus, mille eesmärk on viia rahvusvahelise kaitse taotlejad nendest kahest esimesest liikmesriigist üle teistesse liikmesriikidesse, ning et selle otsuse artikli 5 lõiked 4–11 sisaldavad ümberpaigutamise sihtliikmesriikide jaoks rida täpseid ja edasisi õiguslikke kohustusi.
- 107 Sellega seoses olgu märgitud, et rahvusvahelise kaitse taotlejate tegelik ümberpaigutamine ümberpaigutamise sihtliikmesriiki üleviimise teel on võimalik vaid juhul, kui see liikmesriik on ümberpaigutamismenetluse esimeses etapis võtnud teatava arvu rahvusvahelise kaitse taotlejate osas vastava kohustuse. Kui otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 artikli 5 lõiget 2 rikkudes ei ole niisugust kohustust võetud, toob niisugune kohustuste rikkumine tingimata kaasa ka nende mõlema otsuse artikli 5 lõigetest 4–11 tulenevate edasiste kohustuste rikkumise asjaomasesse liikmesriiki üleviimise teel nende taotlejate tegeliku ümberpaigutamise eesmärgiga menetluse edasistes etappides.
- 108 Seetõttu ei saanud Ungari mitte märgata ilmselget põhjuslikku seost otsuse 2015/1601 artikli 5 lõike 2 rikkumise ja selle otsuse artikli 5 lõigete 4–11 rikkumise vahel.
- 109 Kuigi vastab tõele, et teatavates ametliku kirja ja põhjendatud arvamuse põhjendustes, eriti nendes, mis kirjeldavad õiguslikku raamistikku, ei viidanud komisjon mitte ainult otsusele 2015/1601, vaid ka otsusele 2015/1523, samas kui Ungari ei olnud selle viimase otsusega seotud, oli Ungarile ette heidetud rikkumise ese sellele liikmesriigile pealegi täiesti selge, lähtudes ametliku kirja ja põhjendatud arvamuse kõigist põhjendustest, eriti nendest, mis puudutavad komisjoni hinnangut ja milles viidatakse vaid otsusele 2015/1601. Lisaks heidetakse nii ametliku kirja kui põhjendatud arvamuse nõuetes Ungarile ette ainult selle otsuse rikkumist. Seega ei saanud hagiavalduse teatavate põhjenduste väidetav ebatäpsus mõjutada Ungaril oma kaitseõiguste teostamist.
- 110 Eeltoodut arvesse võttes tuleb Ungari esitatud vastuvõetamatuse vastuväide, mis tugineb sellele, et kohtueelse menetluse käigus rikuti kaitseõigusi, tagasi lükata.

Vastuvõetamatuse vastuväide kohtuasjas C-719/17, mis tugineb sellele, et hagiavaldus on ebatäpne või ebajärjekindel

– Poolte argumendid

- 111 Kohtuasjas C-719/17 väidab Tšehhi Vabariik Euroopa Kohtu poolt kohtuistungis huvides esitatud kirjalikult vastataavale küsimusele antud vastuses, et teda puudutav hagi ei ole vastuvõetav, kuna hagiavalduses ei ole talle ette heidetavat rikkumist järjekindlalt ja täpselt määratletud. Sellega seoses

väidab ta, et hagiavalduses esitatud nõuetes ei mainita talle ette heidetava rikkumise alguskuupäeva, samas kui nii ametliku kirja kui ka põhjendatud arvamuse nõuetes nimetatakse rikkumise alguskuupäevana 13. augustit 2016. Lisaks osutasid teatavad hagiavalduse põhjendused selle rikkumise alguskuupäevana kas 13. maile 2016 või 13. augustile 2016.

112 Komisjon vaidleb neile argumentidele vastu.

– *Euroopa Kohtu hinnang*

113 Olgu märgitud, et hagi tuleb analüüsida ainult hagiavalduses esitatud nõuetest lähtudes (30. septembri 2010. aasta kohtuotsus komisjon vs. Belgia, C-132/09, EU:C:2010:562, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).

114 Lisaks tuleneb kodukorra artikli 120 punkti c käsitlevast väljakujunenud kohtupraktikast, et hagiavalduses peab olema selgelt ja täpselt märgitud hagi ese ja see peab sisaldama lühiülevaadet väidetest, et võimaldada kostjal enda kaitseks valmistuda ning Euroopa Kohtul kontrolli teha. Sellest tuleneb, et põhilised faktilised ja õiguslikud asjaolud, mis on hagi aluseks, peavad ühtselt ja arusaadavalt järelsuma hagiavalduse tekstist endast ning haginõuded peavad olema esitatud üheselt mõistetavalt, et vältida seda, et Euroopa Kohus teeb otsuse *ultra petita* või jätab mõne väite kohta seisukoha võtmata (31. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Madalmaad, C-395/17, EU:C:2019:918, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

115 Euroopa Kohus on veel otsustanud, et ELTL artikli 258 alusel esitatud hagi tuleb väited esitada ühtselt ja täpselt, et liikmesriik ja Euroopa Kohus saaksid täpselt aru liidu õiguse etteheidetava rikkumise ulatusest, mis on vajalik tingimus selleks, et nimetatud riik saaks tulemuslikult esitada oma vastuväited ja Euroopa Kohus saaks väidetud rikkumise esinemist kontrollida (31. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Madalmaad, C-395/17, EU:C:2019:918, punkt 53).

116 Eeskätt tuleb komisjoni hagi järjepidevalt ja üksikasjalikult kirjeldada põhjusi, mis on viinud komisjoni veendumuseni, et asjaomane liikmesriik on rikkunud mõnda aluslepingutest tulenevat kohustust. Liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi põhjendamiseks esitatud komisjoni väite sõnastuse vastuolulisus ei vasta järelikult seatud nõuetele (2. juuni 2016. aasta kohtuotsus komisjon vs. Madalmaad, C-233/14, EU:C:2016:396, punkt 35).

117 Käesoleval juhul tuleb tõdeda, et samas kui nii ametliku kirja kui põhjendatud arvamuse nõuetes määras komisjon Tšehhi Vabariigile ette heidetava rikkumise alguskuupäevaks 13. augusti 2016, ei mainita kohtuasjas C-719/17 esitatud hagiavalduse nõuetes, mis on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas* (ELT 2018, C 112, lk 19), selle rikkumise algusena ei seda kuupäeva ega ka mõnda muud kuupäeva.

118 Seetõttu on hagiavalduse nõuetes esitatud Tšehhi Vabariigile etteheidetava käitumise kirjeldus sellisena teataval määral ebatäpne või ebaselge. Neid nõudeid võib seega mõista nii, et see liikmesriik rikkus otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 artikli 5 lõike 2 tulenevaid kohustusi kogu nende otsuste kaheaastase kohaldamisaja jooksul, samas kui vaidlust ei ole selles, et Tšehhi Vabariik võttis endale nimetatud kohaldamisaja jooksul nende sätete alusel ümberpaigutamiskohustusi, kusjuures oma teise ja viimase kohustuse võttis ta 13. mail 2016.

119 Kuigi käesoleva kohtuotsuse punktis 113 öeldut arvesse võttes on kohtuasjas C-719/17 esitatud hagiavalduse nõuete selline ebatäpsus või ebaselgus kahetsusväärne, tuleb siiski tõdeda, et hagiavalduse põhjendustest ilmneb piisavalt selgelt – ning seda kinnitatakse ka repliigis –, et komisjoni poolt Tšehhi Vabariigile ette heidetud konkreetne kohustuste rikkumine seisneb selles, et pärast 13. maid 2016 ei võetud enam ühtegi ümberpaigutamiskohustust otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 artikli 5 lõike 2 alusel. Kuivõrd aga nimetatud sätete kohaselt tuleb niisuguseid kohustusi võtta „vähemalt iga kolme kuu

tagant“, on Tšehhi Vabariigile ette heidetava kohustuste rikkumise alguskuupäev tingimata 13. august 2016, nagu komisjon seda pealegi nii ametliku kirja ja põhjendatud arvamuse nõuetes kui ka teatavates hagiavalduse põhjendustes sõnaselgelt mainis.

- 120 Siit järeldub, et Tšehhi Vabariik ei saanud mõistlikult valesti aru saada täpsest kuupäevast, millal algas kohustuste rikkumine, mida komisjon talle ette heidab, ja ta sai selle rikkumise osas tõhusalt oma kaitseõigusi kasutada (vt analoogia alusel 5. mai 2011. aasta kohtuotsus komisjon vs. Portugal, C-267/09, EU:C:2011:273, punkt 28, ja 31. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Madalmaad, C-395/17, EU:C:2019:918, punkt 57). Samuti ei ole nendel asjaoludel mingit ohtu, et Euroopa Kohus langetaks otsuse *ultra petita*.
- 121 Seetõttu tuleb Tšehhi Vabariigi esitatud vastuvõetamatuse vastuväide, mis tugineb sellele, et kohtuasjas C-719/17 esitatud hagiavaldus oli ebatäpne või ebaselge, tagasi lükata.
- 122 Seoses kohtuasjaga C-718/17 tuleb veel rõhutada, et kuigi komisjon määras põhjendatud arvamuses Ungarile etteheidetava rikkumise alguskuupäevaks 25. detsembri 2015, siis *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud hagiavalduse (ELT 2018, C 112, lk 19) nõuetes ei ole sellega seoses mainitud ühtegi kuupäeva. Nendel asjaoludel ja kuivõrd Euroopa Kohtule esitatud vaidluse ese on piiratud põhjendatud arvamusega (vt eelkõige 18. juuni 1998. aasta kohtuotsus komisjon vs. Itaalia, C-35/96, EU:C:1998:303, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika), on selles kohtuasjas esitatud hagi vastuvõetav osas, mis puudutab Ungari väidetavat otsuse 2015/1601 artikli 5 lõigetest 2 ja 4–11 tulenevate kohustuste rikkumist alates 25. detsembrist 2015.
- 123 Eeltoodud kaalutlustest lähtudes ja eelmises punktis toodud täpsustust arvesse võttes tuleb järeldada, et kolm liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi on vastuvõetavad.

Sisulised küsimused

Väidetavate liikmesriigi kohustuste rikkumiste olemasolu

- 124 Tuleb märkida, et ELTL artikli 258 alusel toimuva liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluses on komisjon kohustatud tõendama väidetavat liikmesriigi kohustuste rikkumist ja esitama Euroopa Kohtule vajalikud tõendid, mis võimaldaksid kohtul rikkumise esinemist kontrollida, ilma et komisjon võiks seejuures toetuda ühelegi eeldusele (18. novembri 2010. aasta kohtuotsus komisjon vs. Portugal, C-458/08, EU:C:2010:692, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 125 Käesoleval juhul heidab komisjon Poola Vabariigile alates 16. märtsist 2016, Ungarile alates 25. detsembrist 2015 ning Tšehhi Vabariigile alates 13. augustist 2016 ette otsuse 2015/1523 artikli 5 lõikest 2 ja/või otsuse 2015/1601 artikli 5 lõikest 2 tulenevate kohustuste rikkumist ning sellest tulenevalt otsuse 2015/1523 artikli 5 lõigetest 4–11 ja/või otsuse 2015/1601 artikli 5 lõigetest 4–11 tulenevate edasiste ümberpaigutamiskohustuste rikkumist.
- 126 Sellega seoses tuleb esiteks märkida, et vähemalt iga kolme kuu tagant ümberpaigutamiskohustuste võtmise kohustus on ette nähtud otsuse 2015/1523 artikli 5 lõikes 2 samas sõnastuses kui otsuse 2015/1601 artikli 5 lõikes 2 ning edasised tegeliku ümberpaigutamise kohustused on ette nähtud otsuse 2015/1523 artikli 5 lõigetes 4–11 praktiliselt samas sõnastuses kui otsuse 2015/1601 artikli 5 lõigetes 4–11, kuivõrd mõningad erinevused nimetatud artikli 5 lõigete 4 ja 9 sõnastuses ei ole kolme hagi põhjendatuse hindamisel asjakohased.

- 127 Teiseks, nagu ka käesoleva kohtuotsuse punktis 107 on juba märgitud, on otsuse 2015/1523 artikli 5 lõike 2 ja/või otsuse 2015/1601 artikli 5 lõike 2 rikkumise ning otsuse 2015/1523 artikli 5 lõigete 4–11 ja/või otsuse 2015/1601 artikli 5 lõigete 4–11 rikkumise vahel ilmselge põhjuslik seos, millest need kolm liikmesriiki ei saanud mõistlikult valesti aru saada.
- 128 Nimelt on tegemist edasiste kohustustega ümberpaigutamismenetluses, mistõttu juhul, kui nende otsuste artikli 5 lõikes 2 kehtestatud kohustust ei täideta seeläbi, et ei võeta teatava arvu rahvusvahelise kaitse taotlejate ümberpaigutamiskohustusi, ei ole täidetud ka nimetatud otsuste artikli 5 lõigetes 4–11 kehtestatud kohustusi paigutada tegelikult ümber need rahvusvahelise kaitse taotlejad, kelle suhtes kohustused võeti.
- 129 Tuleb tõdeda, et kõnealused kolm liikmesriiki ei vaidle vastu, et 23. augustil 2017 ehk põhjendatud arvamustes määratud tähtaja lõpul ei olnud nad otsuse 2015/1523 artikli 5 lõikest 2 ja/või otsuse 2015/1601 artikli 5 lõikest 2 tulenevaid kohustusi täitnud, mistõttu tuleb järeldada, et need liikmesriigi kohustuste rikkumised on tõendatud ning sellest tulenevalt on tõendatud ka otsuse 2015/1523 artikli 5 lõigetest 4–11 ja/või otsuse 2015/1601 artikli 5 lõigetest 4–11 tulenevate edasiste ümberpaigutamiskohustuste rikkumised.
- 130 Need rikkumised ei ole lisaks vaieldavad seetõttu, et oma erinevates igakuistes aruannetes ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta – mille puhul on teada, et kõnealused kolm liikmesriiki olid nendega tutvunud – kinnitas komisjon eelkõige, et jälgitakse otsustes 2015/1523 ja 2015/1601 ette nähtud Kreekast ja Itaaliast ümberpaigutamiste edenemise hetkeseisu, märkides iga ümberpaigutamise sihtliikmesriigi kohta nende rahvusvahelise kaitse taotlejate arvu, kelle suhtes on võetud ümberpaigutamiskohustused, ning nende rahvusvahelise kaitse taotlejate arvu, kes on tegelikult ümber paigutatud. Need aruanded aga kinnitavad komisjoni väidetud rikkumisi, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 125.
- 131 Mis puudutab Tšehhi Vabariiki, siis ilmneb talle ette heidetud kohustuste rikkumine ühtlasi selgelt ka käesoleva kohtuotsuse punktis 31 mainitud 5. juuni 2017. aasta resolutsioonist nr 439, milles see liikmesriik otsustas, et Euroopa Ülemkogu 25. ja 26. juuni 2015. aasta kohtumisel võetud ja seejärel 20. juuli 2015. aasta Euroopa Ülemkogu raames kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate kohtumisel ametlikult vormistatud ning otsusega 2015/1523 rakendatud kohustuste ning otsusest 2015/1601 tulenevate kohustuste täitmine peatatakse.
- 132 Seega tuleb tõdeda, et komisjon on kõnealuses kolmes liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluses tõendanud väidetavate rikkumiste olemasolu.
- 133 Siiski esitavad kõnealused kolm liikmesriiki rea argumente, mis õigustavad nende arvates seda, et nad jätsid otsused 2015/1523 ja 2015/1601 kohaldamata. Esiteks on tegemist ELTL artiklile 72 koostoimes ELL artikli 4 lõikega 2 tuginevate Poola Vabariigi ja Ungari argumentidega, mis puudutavad liikmesriikide kohustusi avaliku korra säilitamisel ja sisejulgeoleku kaitsel, ja teiseks Tšehhi Vabariigi argumentidega, mis tuginevad sellele, et ümberpaigutamismehhanism nendes otsustes ette nähtud kujul väidetavalt ei toimi ega ole tõhus.

Poola Vabariigi ja Ungari vastuväited, mis tuginevad ELTL artiklile 72 koostoimes ELL artikli 4 lõikega 2

Poolte argumendid

- 134 Poola Vabariik ja Ungari väidavad sisuliselt, et käesoleval juhul oli neil õigus ELTL artikli 72 alusel koostoimes ELL artikli 4 lõikega 2, mis annab neile EL toimimise lepingu V jaotises viidatud vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala valdkonnas vastu võetud aktide raames ainupädevuse

avaliku korra säilitamisel ja sisejulgeoleku kaitsel, jätta kohaldamata oma teisesest õigusest tulenevad ja seega hierarhiliselt madalamad kohustused, mis tulenevad otsusest 2015/1523 ja/või otsusest 2015/1601, mis on ELTL artikli 78 lõike 3 alusel võetud aktid ja kuuluvad seega nimetatud V jaotise alla.

- 135 Need liikmesriigid väidavad, et nad otsustasid ELTL artikli 72 alusel jätta otsuse 2015/1523 ja/või otsuse 2015/1601 täitmata. Nad leiavad, et äärmuslusega seotud ja ohtlike isikute, kes võivad osaleda vägivaldsetes või isegi terroristlikes tegudes, võimaliku nende territooriumile ümberpaigutamiseega kaasneva riski hindamise kohaselt ei võimalda ümberpaigutamismehhanism, mis on ette nähtud nende otsuste artiklis 5 ning mida Kreeka ja Itaalia ametivõimud rakendasid, neil avaliku korra säilitamist ja sisejulgeoleku kaitset täielikult tagada.
- 136 Sellega seoses osundavad nimetatud liikmesriigid arvukatele probleemidele ümberpaigutamismehhanismi kohaldamisel, mis eelkõige puudutavad probleeme ümberpaigutamisele kuuluvate rahvusvahelise kaitse taotlejate isikusamasuse ja päritolu piisava kindlusega tuvastamisel, mida suurendab ümberpaigutamismenetluse raames koostöö puudumine Kreeka ja Itaalia ametivõimudega, eelkõige nende keeldumise tõttu volitada liikmesriikide ümberpaigutamise kontaktametnikke viima asjaomaste taotlejatega läbi vestlusi enne nende üleviimist.
- 137 Poola Vabariik leiab eeskätt, et ELTL artikkel 72 ei ole see säte, millest lähtuvalt võiks liidu õigusakti kehtivuse kahtluse alla seada. Tegemist on hoopis kollisiooninormiga sarnaneva normiga, mille alusel liikmesriikide eesõigused avaliku korra säilitamisel ja sisejulgeoleku kaitsel on nende teisesest õigusest tulenevate kohustuste suhtes ülimuslikud. Liikmesriik võib tema sõnul tugineda ELTL artiklile 72, et mitte rakendada aluslepingu V jaotise raames võetud õigusakti iga kord, kui ta leiab, et esineb kas või potentsiaalne oht avaliku korra säilitamisele ja sisejulgeoleku kaitsesele, mis on tema vastutusel. Sellega seoses on liikmesriigil tema arvates väga lai kaalutlusruum ja ta peab ELTL artiklile 72 tuginemiseks tõendama vaid seda, et oht avaliku korra säilitamisele ja sisejulgeoleku kaitsesele on usutav.
- 138 Esitamata ELTL artiklile 72 tuginevat eraldiseisvat vastuväidet, väidab Tšehhi Vabariik omakorda, et tegelemaks avalikku julgeolekut ähvardava ohuga, mis tuleneb potentsiaalselt usuäärmuslusega seotud isikute ümberpaigutamisest, tuleb tagada, et iga ümberpaigutamise sihtliikmesriik saaks kaitsta oma sisejulgeolekut. Seda sisejulgeoleku kaitset ei saanud aga tema sõnul tagada eelkõige sellepärast, et puudus piisav teave asjaomaste isikute kohta ning võimatu oli läbi viia vestlusi kontrollimaks, et asjaomased rahvusvahelise kaitse taotlejad ei kujuta endast ümberpaigutamise sihtliikmesriigis ohtu sisejulgeolekule või avalikule korrale.

Euroopa Kohtu hinnang

- 139 Õigusriigi põhimõttele tuginevas liidus kehtib institutsioonide aktide õiguspärasuse eeldus. Kuna otsused 2015/1523 ja 2015/1601 olid vastuvõtmisest alates Poola Vabariigile ja Tšehhi Vabariigile siduvad, pidid need liikmesriigid neid liidu õigusakte järgima ja kogu nende kaheaastase kohaldamisaja jooksul rakendama. Sama kehtib ka Ungari kohta otsuse 2015/1601 puhul – tegemist on aktiga, mis oli sellele liikmesriigile alates vastuvõtmisest ja kogu oma kaheaastase kohaldamisaja jooksul siduv (vt analoogia alusel 27. märtsi 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa, C-620/16, EU:C:2019:256, punkt 85).
- 140 Otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 siduvust ei mõjuta kuidagi asjaolu, et Ungari ja Slovakkia Vabariik vaidlustasid otsuse 2015/1601 õiguspärasuse Euroopa Kohtus ELTL artikli 263 alusel esitatud tühistamishagi raames, kusjuures Poola Vabariik astus seal menetlusse nende kahe liikmesriigi nõuete toetuseks. Pealegi ei taotlenud ükski neist liikmesriikidest Euroopa Kohtult selle viimase otsuse täitmise peatamist ega ajutiste meetmete võtmist ELTL artiklite 278 ja 279 alusel, mistõttu polnud tühistamishagidel artikli 278 kohaselt mingisugust peatavat toimet (vt analoogia alusel 27. märtsi 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa, C-620/16, EU:C:2019:256, punktid 86 ja 87).

- 141 Pealegi jättis Euroopa Kohus 6. septembri 2017. aasta kohtuotsusega Slovakkia ja Ungari *vs.* nõukogu (C-643/15 ja C-647/15, EU:C:2017:631) need otsuse 2015/1601 peale esitatud tühistamishagid rahuldamata, kinnitades seega nimetatud otsuse õiguspärasust.
- 142 Käesoleval juhul Poola Vabariik ja Ungari märgivad küll, et nad ei kavatsenud viidata otsuse 2015/1523 ja/või otsuse 2015/1601 õigusvastasusele ELTL artikli 72 suhtes, kuid väidavad, et see artikkel võimaldab neil jätta need otsused või siis kas ühe või teise kohaldamata.
- 143 Sellega seoses olgu märgitud, et kuigi Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on liikmesriikide ülesanne kehtestada asjakohased meetmed oma territooriumil avaliku korra ning sise- ja välisjulgeoleku tagamiseks, ei järeldu sellest siiski, et niisugused meetmed jäävad liidu õiguse kohaldamisalast täielikult välja. Nagu Euroopa Kohus on juba varem nentunud, on sõnaselged erandid, mida saab kohaldada avalikku korda või julgeolekut kahjustada võivates olukordades, nähtud ette üksnes ELTL artiklites 36, 45, 52, 65, 72, 346 ja 347, mis käsitlevad äärmiselt selgelt määratletud erandjuhtusid. Sellest ei saa järeldada, et alusleping kätkeb endas üldist erandit, millega välistatakse liidu õiguse kohaldamisalast kõik meetmed, mida võetakse avaliku korra või julgeolekuga seotud põhjustel. Kui nõustuda, et niisugune erand on olemas väljaspool aluslepingu sätetes ette nähtud eritingimusi, võib see kahjustada liidu õiguse siduvat laadi ja selle ühetaolist kohaldamist (vt selle kohta eelkõige 15. detsembri 2009. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Taani, C-461/05, EU:C:2009:783, punkt 51, ja 4. märtsi 2010. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal, C-38/06, EU:C:2010:108, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 144 Lisaks tuleb ELTL artiklis 72 ette nähtud erandit vastavalt eelkõige ELTL artiklites 346 ja 347 ette nähtud erandite puhul väljakujunenud kohtupraktikale tõlgendada kitsalt (vt selle kohta 15. detsembri 2009. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Taani, C-461/05, EU:C:2009:783, punkt 52, ja 4. märtsi 2010. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal, C-38/06, EU:C:2010:108, punkt 63).
- 145 Siit järeldub, et kuigi ELTL artiklis 72 nähakse ette, et selle V jaotis ei mõjuta liikmesriikide nende kohustuste täitmist, mis on seotud avaliku korra säilitamise ja sisejulgeoleku kaitsega, ei saa seda tõlgendada nii, et sellega antakse liikmesriikidele õigus üksnes nendele kohustustele viidates aluslepingu sätetest kõrvale kalduda (vt analoogia alusel 15. detsembri 2009. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Taani, C-461/05, EU:C:2009:783, punkt 53, ja 4. märtsi 2010. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal, C-38/06, EU:C:2010:108, punkt 64).
- 146 Avaliku korra säilitamise või sisejulgeoleku kaitsega seotud nõuete ulatust ei saa seega määrata kindlaks iga liikmesriik ühepoolset, ilma liidu institutsioonide kontrollita (vt selle kohta 11. juuni 2015. aasta kohtuotsus *Zh. ja O., C-554/13*, EU:C:2015:377, punkt 48, ning 2. mai 2018. aasta kohtuotsus *K. ja H. F. (elamisõigus ja väidetavad sõjakuriteod)*, C-331/16 ja C-366/16, EU:C:2018:296, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 147 ELTL artiklile 72 tugineda sooviv liikmesriik peab tõendama, et tema avaliku korra säilitamise ja sisejulgeoleku kaitse kohustuste täitmiseks on vaja kasutada selles artiklis ette nähtud erandit (vt analoogia alusel 15. detsembri 2009. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Taani, C-461/05, EU:C:2009:783, punkt 55, ja 4. märtsi 2010. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal, C-38/06, EU:C:2010:108, punkt 66).
- 148 Sellega seoses tuleb märkida, et otsuse 2015/1601 puhul on Euroopa Kohus 6. septembri 2017. aasta kohtuotsuse Slovakkia ja Ungari *vs.* nõukogu (C-643/15 ja C-647/15, EU:C:2017:631) punktides 307–309 juba lükanud kõrvale Poola Vabariigi kui menetlusse astuja esitatud argumendi, et see otsus on vastuolus proportsionaalsuse põhimõttega, kuna see ei võimalda liikmesriikidel tagada ELTL artikli 72 alusel oma avaliku korra säilitamise ja sisejulgeoleku kaitse kohustuste tegelikku täitmist.

- 149 Euroopa Kohus on nimelt sedastanud, et otsuse 2015/1601 põhjenduses 32, mis pealegi on sõnastatud identselt otsuse 2015/1523 põhjendusega 26, on eelkõige kirjas, et kogu ümberpaigutamismenetluse vältel tuleks võtta arvesse riiklikku julgeolekut ja avalikku korda, kuni rahvusvahelise kaitse taotleja üleviimine on teoks saanud, ning et selle raames tuleb järgida täielikult rahvusvahelise kaitse taotleja põhiõigusi, sealhulgas asjakohaseid andmekaitse-eeskirju (6. septembri 2017. aasta kohtuotsus Slovakkia ja Ungari vs. nõukogu, C-643/15 ja C-647/15, EU:C:2017:631, punkt 307).
- 150 Euroopa Kohus viitas ühtlasi ka otsuse 2015/1601 artiklile 5 „Ümberpaigutamismenetlus“, mille lõikes 7 (mille sõnastus on pealegi identne otsuse 2015/1523 artikli 5 lõike 7 sõnastusega) on ette nähtud, et liikmesriikidel on õigus keelduda rahvusvahelise kaitse taotleja ümberpaigutamisest üksnes juhul, kui on piisavalt alust arvata, et ta kujutab endast ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale või kui on olemas mõjuv põhjus direktiivi 2011/95 artiklites 12 ja 17 sätestatud välistavaid asjaolusid käsitlevate sätete kohaldamiseks (vt selle kohta 6. septembri 2017. aasta kohtuotsus Slovakkia ja Ungari vs. nõukogu, C-643/15 ja C-647/15, EU:C:2017:631, punkt 308).
- 151 Sellega seoses tuleb lisada, et otsuse 2015/1523 artikli 5 lõikes 4 ja identse sõnastusega otsuse 2015/1601 artikli 5 lõikes 4 on ette nähtud, et ümberpaigutamise sihtliikmesriik võib otsustada mitte heaks kiita Kreeka Vabariigi või Itaalia Vabariigi poolt ümberpaigutamise huvides kindlaks tehtud rahvusvahelise kaitse taotleja ümberpaigutamist üksnes juhul, kui selleks on viidatud artikli 5 lõike 7 kohaselt piisavalt alust, see tähendab piisavalt alust arvata, et kõnealune taotleja kujutab endast ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale.
- 152 Nende otsuste artiklis 5 ette nähtud mehhanismi üksikasjad kajastavad lisaks käesoleva kohtuotsuse punktides 143–147 nimetatud põhimõtteid, mille kohaselt ELTL artiklit 72 kui erandit kehtestavat sätet tuleb tõlgendada kitsalt ning seetõttu ei anna see liikmesriikidele õigust kalduda kõrvale liidu õiguse sätetest pelga viitega avaliku korra säilitamise ja sisejulgeoleku kaitsega seotud huvidele, vaid nad peavad tõendama vajadust kasutada selles artiklis ette nähtud erandit oma kohustuste täitmiseks nendes valdkondades.
- 153 Niisiis tuleb tõdeda, et nõukogu on otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 vastuvõtmisel võtnud nõuetekohaselt arvesse ELTL artikliga 72 liikmesriikidele pandud kohustuste täitmist, seades sellele tegevusele kohustuste võtmisele järgneva ümberpaigutamismenetluse kahe etapi raames konkreetseid tingimused, mis on kehtestatud mõlema otsuse artikli 5 lõigetes 4 ja 7.
- 154 Mis siinkohal puudutab direktiivi 2011/95 artiklites 12 ja 17 sätestatud „välistavaid asjaolusid“ käsitlevate sätete kohaldamise „mõjuvat põhjust“, mis otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 artikli 5 lõike 7 kohaselt võimaldab liikmesriikidel keelduda rahvusvahelise kaitse taotleja ümberpaigutamisest, siis ilmneb Euroopa Kohtu praktikast, et asjaomase liikmesriigi pädev asutus võib direktiivi 2011/95 artikli 12 lõike 2 punktis b ja artikli 17 lõike 1 punktis b – mis käsitlevad rahvusvahelise kaitse taotleja poolt „raske kuriteo“ toimepanemist – sätestatud välistavale asjaolule tugineda alles pärast seda, kui ta on igal konkreetsel juhul hinnanud täpseid asjaolusid, mis on talle teada, et määrata kindlaks, kas esineb põhjendatud alust arvata, et asjaomase isiku – kes muidu vastab taotletud seisundi saamise kriteeriumidele – toime pandud teod kuuluvad selle välistava asjaolu alla, kuna asjaomase rikkumise raskuse hindamiseks on vaja analüüsida igakülgset kõiki konkreetse üksikjuhtumi asjaolusid (13. septembri 2018. aasta kohtuotsus Ahmed, C-369/17, EU:C:2018:713, punktid 48, 55 ja 58).
- 155 Lisaks märkis Euroopa Kohus, et olgugi et direktiivi 2011/95 artiklites 12 ja 17 sätestatud välistavate asjaolude kese on mõiste „raske kuritegu“, on direktiivi 2011/95 artikli 17 lõike 1 punktis b ette nähtud täiendava kaitse seisundi andmist välistava asjaolu kohaldamisala siiski palju ulatuslikum kui pagulasseisundi andmist välistaval asjaolul, mis on ette nähtud Genfi konventsiooni artikli 1 F jaotise punktis b ja direktiivi 2011/95 artikli 12 lõike 2 punktis b. Nimelt kui viimati nimetatud sättes ette nähtud pagulasseisundi andmist välistav asjaolu puudutab väljaspool varjupaigariiki enne pagulasena vastuvõtmist toime pandud rasket mittepoliitilist kuritegu, siis direktiivi 2011/95 artikli 17 lõike 1

punktis b ette nähtud täiendavat kaitset välistav asjaolu puudutab üldisemalt rasket kuritegu ja seega ei ole see piiritletud ei geograafiliselt, ajalisel ega asjaomaste kuritegude laadiga (13. septembri 2018. aasta kohtuotsus Ahmed, C-369/17, EU:C:2018:713, punktid 46 ja 47).

- 156 Mis puudutab „piisavat“ alust arvata, et rahvusvahelise kaitse taotleja kujutab endast „ohtu [...] julgeolekule või avalikule korrale“ asjaomases ümberpaigutamise sihtliikmesriigis, mis võimaldab selle riigil jätta otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 artikli 5 lõike 4 alusel heaks kiitmata Kreeka Vabariigi või Itaalia Vabariigi kindlaks tehtud rahvusvahelise kaitse taotleja ümberpaigutamine ning keelduda nende otsuste artikli 5 lõike 7 alusel rahvusvahelise kaitse taotleja ümberpaigutamast, siis kuna need põhjused peavad olema „piisavad“ ja mitte „mõjuvad“ ning kuna need ei pea tingimata puudutama juba toime pandud rasket kuritegu või enne huvitatud isiku varjupaigariiki pagulasena vastu võtmist toime pandud rasket mittepoliitilist kuritegu, vaid eeldavad üksnes tõendit „ohust julgeolekule või avalikule korrale“, siis jätavad need selgelt ümberpaigutamise sihtliikmesriikidele laiema kaalutlusruumi kui mõjuvad põhjused direktiivi 2011/95 artiklites 12 ja 17 sätestatud välistavate asjaolude kohaldamiseks.
- 157 Lisaks tuleb märkida, et otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 artikli 5 lõigete 4 ja 7 sõnastus erineb eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT 2004, L 158, lk 7; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46), artikli 27 lõike 2 sõnastusest, milles nõutakse, et asjaomase isiku käitumine peab kujutama endast „tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu, mis kahjustab mõnd ühiskonna põhihuvi“ asjaomases liikmesriigis. Mõistet „oht [...] julgeolekule või avalikule korrale“ otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 eespool viidatud sätete tähenduses tuleb seetõttu tõlgendada laiemalt kui seda on tehtud liikumisvabadusega isikuid käsitlevas kohtupraktikas. See mõiste võib eelkõige hõlmata potentsiaalset ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale (vt analoogia alusel 4. aprilli 2017. aasta kohtuotsus Fahimian, C-544/15, EU:C:2017:255, punkt 40, ja 12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus E. P. (oht avalikule korrale), C-380/18, EU:C:2019:1071, punktid 29 ja 32).
- 158 Ümberpaigutamise sihtliikmesriikide pädevatele asutustele tuleb seega anda lai kaalutlusruum, kui nad hindavad, kas ümberpaigutatav kolmanda riigi kodanik ohustab riigi julgeolekut või avalikku korda (vt analoogia alusel 12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus E. P. (oht avalikule korrale), C-380/18, EU:C:2019:1071, punkt 37).
- 159 Siiski on sarnaselt direktiivi 2011/95 artiklites 12 ja 17 sätestatud välistavaid asjaolusid käsitlevate sätete kohaldamiseks mõjuva põhjusega lubatud ümberpaigutamise sihtliikmesriigi pädeval asutusel tugineda piisavale alusele arvata, et rahvusvahelise kaitse taotleja kujutab endast ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale, vaid siis, kui on olemas üksteist toetavad, objektiivsed ja täpsed tõendid, mis annavad alust kahtlustada, et kõnealune taotleja on tegelikult või potentsiaalselt ohtlik (vt analoogia alusel 12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus E. P. (oht avalikule korrale), C-380/18, EU:C:2019:1071, punkt 49), ning alles pärast seda, kui need pädevad asutused on iga taotleja puhul, kelle ümberpaigutamist kavandatakse, hinnanud neile teada olevaid fakte, et tea kindlaks, kas konkreetsele juhtumile ainuomaste kõigi asjaolude igakülgsest hindamisest lähtudes esineb niisugune piisav alus.
- 160 Siit järeldub, et otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 artikli 5 lõigetes 4 ja 7 ümberpaigutamismenetluse raames ette nähtud kord andis ümberpaigutamise sihtliikmesriigi pädevatele asutustele õiguse tugineda riigi julgeoleku või avaliku korra säilitamise mõjuvatele põhjustele või piisavale alusele alles pärast seda, kui juhtumipõhiselt on uuritud tegelikku või potentsiaalset ohtu, mida asjaomane rahvusvahelise kaitse taotleja nende huvide suhtes kujutab. Niisiis on sellega vastuolus see, nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 223 sisuliselt väidab, kui ümberpaigutamismenetluse raames tugineb liikmesriik vaidlustamatult, üksnes üldise preventsiiooni kaalutlustel ja ilma üksikjuhtumiga otsesest seost tõendamata ELTL artiklile 72, et õigustada otsusest 2015/1523 ja/või otsusest 2015/1601 tulenevate kohustuste täitmise peatamist või isegi lõpetamist.

- 161 See selgitab, miks otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 artikli 5 lõige 2, mis puudutas ümberpaigutamismenetluse esimest etappi ja kehtestas ümberpaigutamise sihtliikmesriikidele kohustuse avaldada vähemalt iga kolme kuu tagant nende rahvusvahelise kaitse taotlejate arvu, keda saab kiiresti nende territooriumile ümber paigutada, andis sellele kohustusele imperatiivse iseloomu ega näinud nendele liikmesriikidele ette võimalust tugineda selle sätte kohaldamata jätmise õigustamiseks sellele, et esineb oht riigi julgeolekule või avalikule korrale. Kui ümberpaigutamismenetluse selles algetapis ei määrata kindlaks asjaomasesse liikmesriiki ümberpaigutamisele kuuluvad taotlejad, muudaks see täiesti võimatuks hinnata juhtumipõhiselt ohtu, mida need taotlejad nimetatud liikmesriigi avalikule korrale või julgeolekule võiksid kujutada.
- 162 Mis puudutab veel raskusi, mida Poola Vabariik väidetavalt koges seoses riigi julgeoleku või avaliku korra tagamisega ümberpaigutamismenetluse etappides, mis järgnesid tema kohustuste võtmisele 16. detsembril 2016, siis tuleb märkida, et need on seotud otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 kaheaastase kohaldamisaja algusega.
- 163 Selle kohta tuleb tõdeda, nagu ka käesoleva kohtuotsuse punktis 95 on juba märgitud, et suure hulga isikute ümberpaigutamine, nagu on ette nähtud otsustes 2015/1523 ja 2015/1601, on ühtaegu nii enneolematu kui ka keeruline ettevõtmine, mille ettevalmistamiseks ja elluviimiseks on eelkõige seoses liikmesriikide asutuste vahelise koordineerimisega vaja teatud aega, enne kui see hakkab konkreetseid tulemusi andma.
- 164 Pealegi, kui otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 artikli 5 lõigetes 4 ja 7 ette nähtud mehhanism oleks ebatõhus – nagu väidavad Poola Vabariik ja Tšehhi Vabariik –, kuna eelkõige Itaalia ametiasutused ei tee koostööd, ei ole sellised praktilist laadi raskused kõnealuse mehhanismiga olemuslikult seotud ja need tuleb vajaduse korral lahendada ümberpaigutamisest abisaavate liikmesriikide asutuste ja ümberpaigutamise sihtliikmesriikide asutuste vahelise koostöö ja vastastikuse usalduse vaimus, mis peab valitsema nende otsuste artiklis 5 ette nähtud ümberpaigutamismenetluse rakendamisel (vt selle kohta 6. septembri 2017. aasta kohtuotsus Slovakkia ja Ungari vs. nõukogu, C-643/15 ja C-647/15, EU:C:2017:631, punkt 309).
- 165 Selle kohta olgu märgitud, et aruannetest ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta ilmneb, et kuigi otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 kohaldamisaja alguses oli tegelikult ümberpaigutatud rahvusvahelise kaitse taotlejate arv suhteliselt väike eeskätt seetõttu, et teatavad liikmesriigid keeldusid arvukatel juhtudel paigutamast ümber Kreeka Vabariigi või Itaalia Vabariigi kindlaks tehtud rahvusvahelise kaitse taotlejaid eeskätt ohu tõttu, mida nad väidetavalt endast kujutaksid nende liikmesriikide avalikule korrale või julgeolekule, siis see probleem kaotas järk-järgult tähtsust ning tegelikud ümberpaigutamised toimusid kiiremas tempos.
- 166 Nii nagu tuleneb ümberpaigutamise ja ümberasustamise kaheksandast, üheteistkümnendast ja kaheteistkümnendast aruandest, võisid ümberpaigutamise sihtliikmesriigid nimelt viia teatavatel tingimustel läbi täiendavaid ja suisa süstemaatilisi turvakontrolle, eeskätt vestluste näol, ning neil oli Itaaliast pärit ümberpaigutamiste puhul võimalik alates 1. detsembrist 2016 paluda Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ametilt (Europol) abi nende vestluste läbiviimiseks, eesmärgiga vältida seda, et need kontrollid ümberpaigutamise protsessi jätkuvalt liialt ei aeglustaks.
- 167 Lisaks oli ümberpaigutamise sihtliikmesriikidel Kreekast pärit ümberpaigutamiste puhul võimalik otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 jõustumisest alates nõuda, et turvavestlusi viiksid läbi nende enda politseinikud enne ümberpaigutamist.
- 168 Need meetmed lisanduvad kõnealuste isikute tuvastamise korrale, mis on ette nähtud otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 artiklis 5, eeskätt selle artikli lõigetes 5 ja 11, milles on ette nähtud sõrmejälgede võtmine enne ja pärast nende ümberpaigutamist ning nende edastamine Eurodaci kesksüsteemi.

- 169 Siit järeldub, et Poola Vabariik ja Ungari ei saa tugineda ELTL artiklile 72, et õigustada otsuse 2015/1523 artikli 5 lõigetes 2 ja 4–11 ja/või otsuse 2015/1601 artikli 5 lõigetes 2 ja 4–11 neile kehtestatud ümberpaigutamiskohustuste tervikuna rakendamise keeldumist.
- 170 Nii nagu sisuliselt märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 226 ja 227, ei lükka ELTL artiklile 72 ja ELL artikli 4 lõikele 2 koostoimes tuginev argument seda järeldust ümber. Nimelt ei viita miski sellele, et viimasena nimetatud sättes osutatud selliste riigi põhifunktsioonide nagu riigi julgeoleku kaitse tegelik alalhoidmine sai olla tagatud vaid otsuseid 2015/1523 ja 2015/1601 kohaldamata jättes.
- 171 Vastupidi – mehhanism, mis on ette nähtud nimetatud otsuste artikli 5 lõigetes 4 ja 7, sealhulgas selle konkreetne rakendamine, nagu see on nende otsuste kohaldamisaja jooksul praktikas välja kujunenud, jättis ümberpaigutamise sihtliikmesriikidele tegeliku võimaluse kaitsta oma avaliku korra ja sisejulgeolekuga seotud huve, kui nad hindavad iga sellise rahvusvahelise kaitse taotleja, kelle ümberpaigutamist kavandatakse, isiklikku olukorda, kahjustamata sealjuures nende samade otsuste eesmärki tagada suure hulga ilmselgelt rahvusvahelist kaitset vajavate taotlejate tegelik ja kiire ümberpaigutamine, et leevendada Kreekale ja Itaaliale varjupaigaküsimuses osaks saanud märkimisväärsel survet.
- 172 Seetõttu tuleb Poola Vabariigi ja Ungari vastuväited, mis tuginevad ELTL artiklile 72 koostoimes ELL artikli 4 lõikega 2, tagasi lükata.

Tšehhi Vabariigi vastuväide, mis tugineb sellele, et otsustes 2015/1523 ja 2015/1601 ette nähtud ümberpaigutamismehhanism konkreetsel rakendamisel ei toiminud ega olnud tõhus

Poolte argumendid

- 173 Tšehhi Vabariik väidab, et tema otsus jätta otsused 2015/1523 ja 2015/1601 kohaldamata oli põhjendatud asjaoluga, et nendes otsustes ette nähtud ümberpaigutamismehhanismi konkreetsel rakendamisel osutus see suures osas mittetoimivaks ja ebatõhusaks eelkõige seetõttu, et Kreeka ja Itaalia ametiasutused ei teinud pidevalt koostööd või et tegelikult puudusid Kreekas ja Itaalias ümberpaigutamiskohustuste võtmise hetkel ümberpaigutamisele kuuluvad rahvusvahelise kaitse taotlejad, mida tõendab tema sõnul ka selle mehhanismi vähene edu, kui vaadata tegelikult toimunud ümberpaigutamiste koguarvu.
- 174 Tegelemaks avalikku julgeolekut ähvardava ohuga, mille tingib potentsiaalselt usuäärmuslusega seotud isikute ümberpaigutamine, tuleks tagada, et iga ümberpaigutamise sihtliikmesriik saaks ennast kaitsta vastavalt ELL artikli 4 lõikele 2 ja konkreetsemalt ELTL artiklile 72. See põhimõte kajastub tema sõnul ka otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 artikli 5 lõikes 7. Ümberpaigutamismehhanismi konkreetsel rakendamisel aga ei taganud see niisugust avaliku julgeoleku kaitset eelkõige seetõttu, et asjaomaste isikute kohta puudus piisav teave ning oli võimatu viia läbi turvavestlusi, samas kui need oleksid olnud vajalikud tingimused kontrollimaks, et need isikud ei kujuta endast ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale ümberpaigutamise sihtliikmesriigis.
- 175 Sellest ilmnevad, et nende otsuste artikli 5 lõike 2 alusel ümberpaigutamiskohustuste võtmine oli vaid pelk formaalsus, mis ei täitnud nimetatud otsustega taotletud tegeliku ümberpaigutamise eesmärki.
- 176 Tšehhi Vabariik eelistas seega suunata oma pingutused tõhusamatele abimeetmetele kui ümberpaigutamismeede, pakkudes nii bilateraalselt kui liidu raames rahalist, tehnilist ja personali abi kõige enam mõjutatud kolmandatele riikidele ja ilmset rahvusvahelist kaitset vajavate isikute massilise sissevoolu eesliinil asuvatele liikmesriikidele.

177 Komisjon vaidleb neile argumentidele vastu.

Euroopa Kohtu hinnang

- 178 Kõigepealt olgu märgitud, nagu ka käesoleva kohtuotsuse punktis 31 on juba öeldud, et Tšehhi Vabariik võttis 5. juunil 2017 vastu resolutsiooni nr 439, milles otsustati, et Euroopa Ülemkogu 25. ja 26. juuni 2015. aasta kohtumisel võetud ja seejärel 20. juuli 2015. aasta Euroopa Ülemkogu raames kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate kohtumisel ametlikult vormistatud ning otsusega 2015/1523 rakendatud kohustuste ning otsusest 2015/1601 tulenevate kohustuste täitmine peatatakse, „kuna liidu julgeolekuolukord on märkimisväärselt halvenenud ja ümberpaigutamise süsteem ilmselgelt ei toimi“. Vaidlust ei ole selles, et ühelgi hilisemal hetkel nimetatud otsuste kohaldamisaja jooksul ei tühistanud Tšehhi Vabariik seda peatamise otsust.
- 179 Käesoleval juhul tugines Tšehhi Vabariik teda puudutavas rikkumismenetluses oma kaitseks järeldustele, et konkreetsel rakendamisel ei toimunud ega olnud tõhus otsustes 2015/1523 ja 2015/1601 ette nähtud ümberpaigutamismehhanism, sealhulgas ka nende otsuste artikli 5 lõigetes 4 ja 7 ette nähtud erimehhanism, mille eesmärk oli võimaldada liikmesriikidel ümberpaigutamismenetluse käigus kaitsta riigi julgeolekut või avalikku korda oma territooriumil, ning tegi seda selleks, et põhjendada oma otsust jätta rakendamata nende samade otsuste artikli 5 lõigetest 2 ja 4–11 tulenevad ümberpaigutamiskohustused.
- 180 Sellega seoses tuleb märkida, et otsustele 2015/1523 ja 2015/1601 omase solidaarsuskohustuse rikkumist ning nende aktide siduvuse kahjustamist võimaldamata ei saa lubada, et liikmesriik – kasutamata sealjuures aluslepingutes selleks ette nähtud õiguslikku alust – saaks kõigi nendest otsustest tulenevate ümberpaigutamiskohustuste täitmisest hoidumiseks tugineda oma ühepoolsele hinnangule nendes samades otsustes ette nähtud ümberpaigutamismehhanismi väidetava ebatõhususe või isegi mittetoimimise kohta, eelkõige mis puudutab avaliku korra säilitamist ja sisejulgeoleku tagamist.
- 181 Olgu märgitud, et nagu ka käesoleva kohtuotsuse punktis 80 juba rõhutati, kuna otsused 2015/1523 ja 2015/1601 võeti vastu ELTL artikli 78 lõike 3 alusel, et aidata Kreeka Vabariigil ja Itaalia Vabariigil paremini toime tulla hädaolukorraga, mis tekkis kolmandate riikide kodanike ootamatu sissevoolu tõttu nende territooriumile, siis tuleb nendes otsustes ette nähtud ajutiste meetmetega kaasnev koormus põhimõtteliselt jagada kõigi teiste liikmesriikide vahel vastavalt solidaarsuse ja vastutuse liikmesriikide vahel õiglaselt jagamise põhimõttele, millest ELTL artikli 80 kohaselt juhendatakse liidu varjupaigapoliitikas.
- 182 Lisaks ei ole praktilist laadi raskused otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 kohaldamisel, mida väidab Tšehhi Vabariik, omased nendes otsustes ette nähtud ümberpaigutamismehhanismile ega ka nende otsuste artikli 5 lõigetes 4 ja 7 ette nähtud erimehhanismile ning need tuleb vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 164 juba märgitule vajaduse korral lahendada ümberpaigutamisest abisaavate liikmesriikide asutuste ja ümberpaigutamise sihtliikmesriikide asutuste vahelise koostöö ja vastastikuse usalduse vaimus, mis peab valitsema nimetatud otsuste artiklis 5 ette nähtud ümberpaigutamismenetluse rakendamisel.
- 183 Nii ei takistanud ümberpaigutamismehhanismi väidetav ebatõhusus või mittetoimimine teistel liikmesriikidel võtta korrapäraselt ümberpaigutamiskohustusi ja rahvusvahelise kaitse taotlejaid tegelikult ümber paigutada otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 kogu kohaldamisaja jooksul ning veelgi olulisemal määral nende kohaldamisaegade lõpus, vastusena komisjoni igakuistes aruannetes ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta tehtud üleskutsele suurendada ümberpaigutamise tempot enne nimetatud perioodide lõppu.

- 184 Pealegi on teatavad Tšehhi Vabariigi tõstatatud praktilised probleemid seotud sellega, mida käesoleva kohtuotsuse punktides 95 ja 163 juba mainiti, et suure hulga isikute ümberpaigutamine, nagu on ette nähtud otsuses 2015/1523 ja 2015/1601, on ühtaegu nii enneolematu kui ka keeruline ettevõtmine, mille ettevalmistamiseks ja elluviimiseks on eelkõige seoses liikmesriikide asutuste vahelise koordineerimisega vaja teatud aega, enne kui see hakkab konkreetseid tulemusi andma.
- 185 Sellega seoses tuleb ühtlasi märkida, et nagu ka käesoleva kohtuotsuse punktis 166 on juba märgitud, tehti ümberpaigutamismenetlusse otsuste 2015/1523 ja 2015/1601 kohaldamisaja jooksul teatavaid kohandusi, et lahendada eelkõige praktilist laadi probleemid, mida mainis Tšehhi Vabariik. Näiteks selle kohta on eelkõige ümberpaigutamise sihtliikmesriikide võimalus viia Kreekas ja Itaalias enne rahvusvahelise kaitse taotlejate ümberpaigutamist läbi täiendavaid turvakontrolle ning alates 1. detsembrist 2016 pakutud võimalus paluda Europolilt abi nende täiendavate turvakontrollide läbiviimiseks Itaalias.
- 186 Lõpetuseks tuleb lükata tagasi ka see Tšehhi Vabariigi argument, mille kohaselt nimetatud liikmesriik eelistas toetada Kreeka Vabariiki ja Itaalia Vabariiki kui eesliinil asuvaid liikmesriike ning teatavaid kolmandaid riike muu abiga kui ümberpaigutamine.
- 187 Kuna otsused 2015/1523 ja 2015/1601 olid vastuvõtmisest alates ja kohaldamisaja jooksul Tšehhi Vabariigile siduvad, pidi see liikmesriik täitma nendest otsustest tulenevaid ümberpaigutamiskohustusi, olenemata Kreeka Vabariigile ja Itaalia Vabariigile muud liiki abi pakkumisest ning isegi kui ka niisuguse abi eesmärk oli leevendada neile kahele eesliinil asuvalle liikmesriigile varjupaigaküsimuses osaks saanud survet. Lisaks tuleb märkida, et teatav abi oli pealegi ette nähtud nimetatud otsustega või muudes liidu tasandil võetud aktides. Niisugune abi ei saanud mingil juhul asendada otsustest 2015/1523 ja 2015/1601 tulenevate kohustuste täitmist.
- 188 Siit järeldub, et Tšehhi Vabariigi vastuväide, mis tugineb sellele, et otsustes 2015/1523 ja 2015/1601 ette nähtud ümberpaigutamismehhanism ei toiminud ega olnud tõhus, tuleb tagasi lükata.
- 189 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb tuvastada, et:
- kuna Poola Vabariik ei avaldanud korrapäraselt ja vähemalt iga kolme kuu tagant nende rahvusvahelise kaitse taotlejate arvu, keda saab kiiresti tema territooriumile ümber paigutada, siis on Poola Vabariik alates 16. märtsist 2016 rikkunud otsuse 2015/1523 artikli 5 lõikest 2 ja otsuse 2015/1601 artikli 5 lõikest 2 tulenevaid kohustusi ning sellest tulenevalt nende mõlema otsuse artikli 5 lõigetest 4–11 tulenevaid edasisi ümberpaigutamiskohustusi;
 - kuna Ungari ei avaldanud korrapäraselt ja vähemalt iga kolme kuu tagant nende rahvusvahelise kaitse taotlejate arvu, keda saab kiiresti tema territooriumile ümber paigutada, siis on Ungari alates 25. detsembrist 2015 rikkunud otsuse 2015/1601 artikli 5 lõikest 2 tulenevaid kohustusi ning sellest tulenevalt selle otsuse artikli 5 lõigetest 4–11 tulenevaid edasisi ümberpaigutamiskohustusi, ja
 - kuna Tšehhi Vabariik ei avaldanud korrapäraselt ja vähemalt iga kolme kuu tagant nende rahvusvahelise kaitse taotlejate arvu, keda saab kiiresti tema territooriumile ümber paigutada, siis on Tšehhi Vabariik alates 13. augustist 2016 rikkunud otsuse 2015/1523 artikli 5 lõikest 2 ja otsuse 2015/1601 artikli 5 lõikest 2 tulenevaid kohustusi ning sellest tulenevalt nende mõlema otsuse artikli 5 lõigetest 4–11 tulenevaid edasisi ümberpaigutamiskohustusi.

Kohtukulud

- 190 Kodukorra artikli 138 lõike 1 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Vastavalt kodukorra artikli 140 lõikele 1 kannavad menetlusse astunud liikmesriigid oma kohtukulud ise.

- 191 Kuna komisjon on kohtuasjas C-715/17 nõudnud Poola Vabariigilt kohtukulude väljamõistmist ja Poola Vabariik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb Poola Vabariigi kohtukulud jätta tema enda kanda ja mõista temalt välja komisjoni kohtukulud. Tuleb otsustada, et Tšehhi Vabariigi ja Ungari, kes on selles kohtuasjas astunud menetlusse Poola Vabariigi nõuete toetuseks, kohtukulud tuleb jätta nende endi kanda.
- 192 Kuna komisjon on kohtuasjas C-718/17 nõudnud Ungarilt kohtukulude väljamõistmist ja Ungari on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb Ungari kohtukulud jätta tema enda kanda ja mõista temalt välja komisjoni kohtukulud. Tuleb otsustada, et Tšehhi Vabariigi ja Poola Vabariigi, kes on selles kohtuasjas astunud menetlusse Ungari nõuete toetuseks, kohtukulud tuleb jätta nende endi kanda.
- 193 Kuna komisjon on kohtuasjas C-719/17 nõudnud Tšehhi Vabariigilt kohtukulude väljamõistmist ja Tšehhi Vabariik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb Tšehhi Vabariigi kohtukulud jätta tema enda kanda ja mõista temalt välja komisjoni kohtukulud. Tuleb otsustada, et Ungari ja Poola Vabariigi, kes on selles kohtuasjas astunud menetlusse Tšehhi Vabariigi nõuete toetuseks, kohtukulud tuleb jätta nende endi kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

- 1. Liita kohtuasjad C-715/17, C-718/17 ja C-719/17 kohtuotsuse huvides.**
- 2. Kuna Poola Vabariik ei avaldanud korrapäraselt ja vähemalt iga kolme kuu tagant nende rahvusvahelise kaitse taotlejate arvu, keda saab kiiresti tema territooriumile ümber paigutada, siis on Poola Vabariik alates 16. märtsist 2016 rikkunud nõukogu 14. septembri 2015. aasta otsuse (EL) 2015/1523, millega kehtestatakse rahvusvahelise kaitse valdkonnas ajutised meetmed Itaalia ja Kreeka toetamiseks, artikli 5 lõikest 2 ja nõukogu 22. septembri 2015. aasta otsuse (EL) 2015/1601, millega kehtestatakse rahvusvahelise kaitse valdkonnas ajutised meetmed Itaalia ja Kreeka toetamiseks, artikli 5 lõikest 2 tulenevaid kohustusi ning sellest tulenevalt nende mõlema otsuse artikli 5 lõigetest 4–11 tulenevaid edasisi ümberpaigutamiskohustusi.**
- 3. Kuna Ungari ei avaldanud korrapäraselt ja vähemalt iga kolme kuu tagant nende rahvusvahelise kaitse taotlejate arvu, keda saab kiiresti tema territooriumile ümber paigutada, siis on Ungari alates 25. detsembrist 2015 rikkunud otsuse 2015/1601 artikli 5 lõikest 2 tulenevaid kohustusi ning sellest tulenevalt selle otsuse artikli 5 lõigetest 4–11 tulenevaid edasisi ümberpaigutamiskohustusi.**
- 4. Kuna Tšehhi Vabariik ei avaldanud korrapäraselt ja vähemalt iga kolme kuu tagant nende rahvusvahelise kaitse taotlejate arvu, keda saab kiiresti tema territooriumile ümber paigutada, siis on Tšehhi Vabariik alates 13. augustist 2016 rikkunud otsuse 2015/1523 artikli 5 lõikest 2 ja otsuse 2015/1601 artikli 5 lõikest 2 tulenevaid kohustusi ning sellest tulenevalt nende mõlema otsuse artikli 5 lõigetest 4–11 tulenevaid edasisi ümberpaigutamiskohustusi.**
- 5. Jätta Poola Vabariigi kohtukulud kohtuasjades C-715/17, C-718/17 ja C-719/17 tema enda kanda ja mõista temalt välja Euroopa Komisjoni kohtukulud kohtuasjas C-715/17.**
- 6. Jätta Ungari kohtukulud kohtuasjades C-715/17, C-718/17 ja C-719/17 tema enda kanda ja mõista temalt välja Euroopa Komisjoni kohtukulud kohtuasjas C-718/17.**

7. Jätta Tšehhi Vabariigi kohtukulud kohtuasjades C-715/17, C-718/17 ja C-719/17 tema enda kanda ja mõista temalt välja Euroopa Komisjoni kohtukulud kohtuasjas C-719/17.

Allkirjad